

OBSAH

PLENÁRNÍ PŘEDNÁŠKY	7
<i>Mojmír Svoboda:</i>	
Výzkum v psychologii: etické aspekty	7
<i>Jozef Výrost:</i>	
Postoje k zamestnaniu žien-matiek v dátach International Social Survey Programme	7
<i>Jerzy A. Sobański:</i>	
Neurotic personality: concept, diagnostics, associations with social functioning	8
<i>Imrich Ruisel:</i>	
Metakognície – medzi kogníciami a osobnosťou	9
<i>Viera Bačová:</i>	
Hľadanie štandardov usudzovania a rozhodovania	10
<i>Marek Blatný, Tomáš Kepák:</i>	
Kvalita života dospievajících po léčbě onkologického onemocnění: zpráva z první etapy projektu "qolop"	11
OSOBNOST, MOTIVACE A CÍLE	12
<i>Jiří Mareš:</i>	
Prosociální osobnost: její geneze a cesta životem	12
<i>Vladimír Poliach, Marta Flešková:</i>	
Súvislosti medzi premennými afektívnej sebaregulácie a osobnostnými črtami	12
<i>Iva Stuchliková:</i>	
Stabilita osobných cieľů a subjektívne vnímané uspokojování základních potřeb a smysluplnost života v podmínkách dlouhodobé izolace simulovaného letu na Mars .	13
<i>Ladislav Lovaš:</i>	
Normatívno-motivačné pozadie sebekontroly	14
<i>Zdeněk Mlčák:</i>	
Teoretické a empirické aspekty motivace k dobrovolnické činnosti	15
<i>Tatiana Malatincová:</i>	
Teória motivačného pozadia prokrastinácie	15
PSYCHOMETRIKA	17
<i>Tomáš Urbánek, Jan Širůček:</i>	
Psychometrika pro teorii a praxi: k čemu je akademie praxi a k čemu je praxe akademii? ..	17
<i>František Baumgartner, Eva Karaffová:</i>	
Porovnanie dvoch nástrojov merania emočnej inteligencie ako črty	18
<i>Vladimír Salbot, Lada Kaliská:</i>	
Overovanie psychometrických vlastností dotazníka na meranie črtovej emocionálnej inteligencie u detskej populácie	19
<i>Dalibor Kučera, Jana Marie Havigerová, Jiří Haviger:</i>	
Grafometrie jako diagnostická metoda	20

<i>Ivana Vidláková:</i>	
Tvorba nových performačných testů představitosti	20
SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE	22
<i>Martina Hřebíčková:</i>	
Liší se Češi od Moravanů a Slezanů? Srovnání regionálních stereotypů s posuzováním reálných lidí	22
<i>Alicja Leix:</i>	
Vztah Poláků k Čechům – vývoj a souvislosti.....	23
<i>Vladimír Smékal:</i>	
Etická kultura osobnosti: Výzvy současné psychologie pro etickou výchovu	24
<i>Magda Petrjánošová:</i>	
Ako súvisia sebavedomie, jazykové spôsobilosti a ekonomické rozdiely: obraz suseda vo voľných výpovediach Nemcov o Čechoch a Čechov o Nemcoch	24
<i>Ivana Václaviková:</i>	
Význam ženskej roly očami mladých slovenských žien	25
PSYCHOLOGIE PRÁCE.....	27
<i>Milan Rymeš, Pavla Rymešová:</i>	
Profesionální dráha člověka: její křižovatky, milníky a kariérové typy.....	27
<i>Yvona Mazehóová:</i>	
Zárodečné profesní sebepojetí optikou projektivních metod	28
<i>Milica Schraggeová, Viera Cviková:</i>	
Oddanosť k práci a nezamestnanosť	28
<i>Zuzana Polťáková:</i>	
Konflikt pracovnej a rodinnej roly, prehľadová štúdia.....	29
ŠKOLNÍ PSYCHOLOGIE	31
<i>Jana Marie Havigerová, Jiří Haviger:</i>	
Otázky a otazníky.....	31
<i>Lucia Gálová, Tomáš Sollár:</i>	
Miera (ne)zdieľania sociálnej klímy triedy žiakmi	32
<i>Veronika Ježková, Jitka Klímenková:</i>	
Analýza trávení volného času žáků 2. stupně základní školy	33
<i>Barbora Krelová, Michaela Vaňová:</i>	
Analýza faktorov školskej záťaže u žiakov 2. stupňa ZŠ a ich využitie pre tvorbu meracieho nástroja.....	34
PSYCHOLOGIE ZDRAVÍ.....	35
<i>Karel Paulík:</i>	
Percepce zátěže mužů a žen a strategie zvládání	35
<i>Eva Szobiová:</i>	
Tvorivosť, vplyv rodiny a reziliencia adolescentov	36

<i>Jaroslava Dosedlová, Zuzana Slováčková, Helena Klimusová, Vladimír Kebza:</i>	
Optimisté a jejich chování vztahující se ke zdraví.....	36
<i>Alena Slezáčková, Katarína Millová, Marek Blatný, Martin Jelínek:</i>	
Psychologické prediktory a koreláty subjektivně vnímaných zdravotních potíží: longitudinální perspektiva.....	37
<i>Katarína Ludrovská:</i>	
Projektívne metódy ako alternatívny a komplementárny nástroj skúmania konceptu reziliencie	38
<i>Jana Kouřilová:</i>	
Zvládání role matky dítěte se specifickou poruchou učení.....	39
KLINICKÁ PSYCHOLOGIE.....	40
<i>Andrzej Kapusta:</i>	
Engaged epistemology: the limits of understanding in philosophy and psychiatry	40
<i>Mariana Bažantová:</i>	
Přístupy v arteterapii a v artefiletice jako mosty k osobnosti člověka.....	40
<i>Iva Burešová, Veronika Hrubá:</i>	
„Vždyť to děláj všichni“... jen my o tom nevíme	42
<i>Michaela Borovanská, Markéta Jankovská, Mojmír Tyrlik:</i>	
Užívání neutralizačních technik u nekriminální populace v kontextu osobnostních charakteristik.....	43
VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE	44
<i>Ilona Gillernová:</i>	
Možnosti a efekty podpory emocionálního a sociálního vývoje dětí předškolního věku	44
<i>Andrej Mentel:</i>	
Vzťah lingvistických kompetencií a vyšších úrovní teórie mysle.....	45
<i>Barbora Mesárošová, Lucia Čemová:</i>	
Dweckovej implicitnej teórie inteligencie a sebaúcta u mladších a starších adolescentov	45
<i>Daniela Čechová:</i>	
Rodinná konštelácia a reziliencia adolescentov.....	46
POSTEROVÁ SEKCE.....	48
<i>Peter Babinčák:</i>	
Prosocial Tendencies Measure–Revised (PTM-R) - prvá skúsenosť s krátkou metodikou na meranie prosociálneho správania	48
<i>Marta Bačíková, Lucia Čarná:</i>	
Rodinné procesy z pohľadu adolescenta a rodiča	49
<i>Jozef Benka, Olga Orosová:</i>	
Životná perspektíva z pohľadu Seba-determinačnej teórie.....	50
<i>Zuzana Birknerová, Miroslav Frankovský:</i>	
Možnosti zisťovania sociálnej inteligencie ako výkonovej komponenty.....	51

<i>Marek Blatný, Tomáš Kepák, Veronika Sobotková, Martin Jelínek, Alena Slezáčková, Kateřina Bartošová, Kristína Tóthová:</i>	
Vliv závažnosti pozdních následků léčby na subjektivní kvalitu života dětských onkologických pacientů	52
<i>Monika Bobáková:</i>	
Stratégie zvládania u športovo nadaných detí.....	53
<i>Šárka Březinová, Čeněk Šašinka:</i>	
Interindividuální rozdíly ve způsobu sebelokalizace v neznámém prostředí: terénní výzkum.....	53
<i>Denisa Fedáková:</i>	
Negatívne aspekty prelinania prostredia práce a rodiny. Čo sa meria a ako?.....	54
<i>Marta Gašparíková:</i>	
Možnosti mapovania self conceptu vo vzťahu k osobnostným charakteristikám u vysokoškolských študentov (pilotná sonda)	55
<i>Markéta Jankovská, Mojmir Tyrlik, Katarína Millová, Čeněk Šašinka, Pavel Tůma:</i>	
Atribuční charakteristiky ve vztahu ke zvládnání stresu a sebehodnocení	56
<i>Anna Janovská:</i>	
Sociálny well-being a životná spokojnosť učiteľa v kontexte jeho osobnostných charakteristik.....	57
<i>Martin Jelínek, Petr Květon, Dalibor Vobořil, Helena Klimusová:</i>	
Analýza mentálních procesů při volbě odpovědi na položku: využití IRT modelu pro položky s nominálními kategoriemi.....	58
<i>Martin Cato Jelínek, Petr Květon, Dalibor Vobořil:</i>	
Zhodnocení ekvivalence klasické a adaptivní administrace dotazníku NEO PI-R	58
<i>Lubica Konrádová, Juraj Mihálik:</i>	
Rozhodovanie a kontrafaktové myslenie v kontexte rozhodovania o voľbe povolania .	59
<i>Viktória Kopuničová, Olga Orosová, René Šebeňa, Jozef Benka, Beáta Gajdošová:</i>	
Sebaregulácia, percepcia stresu vysokoškolákov a problémová konzumácia alkoholu .	60
<i>Sylvie Kouřilová, Martina Hřebíčková:</i>	
Podmínky meziskupinového kontaktu v pohraničních regionech pěti středoevropských zemí.....	61
<i>Bibiána Kováčová Holevová:</i>	
Miera zaangažovania sa v násilnej videohre a sebekontrola.....	62
<i>Mária Kuklišová, Eva Szobiová:</i>	
Reziliencia adolescentov a výchovné štýly ich rodičov	63
<i>Peter Langoš, Peter Babinčák:</i>	
Iracionálne presvedčenia a ich vzťah k 5-faktorovému modelu osobnosti	64
<i>Soňa Majerová:</i>	
Vzťah socialnej opory a spokojnosti so životom slovenských seniorov	65
<i>Katarína Millová, Marek Blatný, Martin Jelínek, Iva Šolcová:</i>	
Charakteristiky kariérní orientace z hlediska 50letého longitudinálního výzkumu	66

<i>Katarína Millová, Pavel Tůma, Čeněk Šašinka, Mojmir Tyrlik, Markéta Jankovská:</i> Věkové a genderové rozdíly ve zvládnání zátěže u adolescentů.....	67
<i>Daniela Moskal'ová:</i> Vplyv typu vmedzerenej úlohy a na pracovnú pamäť.....	68
<i>Oľga Orosová, René Šeběňa, Viktória Kopuničová, Jozef Benka, Beáta Gajdošová:</i> Rod, záťaž, sebaučinnosť, sebaregulácia, sociálne spôsobilosti a problémová konzumácia alkoholu medzi vysokoškólákmi	69
<i>Lenka Peterková, Pavel Humpolíček:</i> Neurop-2: Korelační analýza se subtesty WAIS III.....	70
<i>Magda Petrjánošová:</i> Špecifiká občianskej participácie online (a pár príkladov z stránky pre sociálne siete Facebook)	71
<i>Marta Popelková, Eva Kubíková:</i> Pracovná spokojnosť a psychická odolnosť vo vybraných skupinách pomáhajúcich pracovníkov	72
<i>Beáta Ráczová, Lucia Klassová:</i> Postoje ľudí v strednom veku k procesom starnutia vo vzťahu k miere ich sebakontroly a starostlivosti o seba.....	72
<i>Jaroslaw Sak, Michal Wiechetek, Marek Jarosz, Jakub Pawlikowski:</i> Perceptions of illness and beliefs about pain control among chronically ill patients.....	73
<i>Alena Slezáčková, Františka Lukáčová:</i> Vztah mezi temperamentovou dimenzí Harm avoidance a charakterovými přednostmi zvídavost a odvaha	74
<i>Andrea Sliviaková, Helena Klimusová:</i> Výskyt prokrastinace mezi českými a slovenskými studenty a absolventy	75
<i>Veronika Sobotková, Marek Blatný, Martin Jelínek:</i> Antisociální chování adolescentů a jeho vztah k dimenzím pětifaktorového modelu osobnosti.....	76
<i>Petra Soláriková, Igor Brezina:</i> Psychofyziologické koreláty vo vzťahu so stupňami aktivácie, kognitívnym výkonom a osobnostnými premennými.....	77
<i>Zuzana Štefánková, Petr Macek:</i> Citová väzba a problémové chováni v ranej adolescencii	78
<i>Pavel Tůma, Katarína Millová, Čeněk Šašinka, Mojmir Tyrlik, Markéta Jankovská:</i> Věkové a genderové rozdíly v sebehodnocení a jeho vlivu na zvládnání zátěže v období adolescencie.....	79
<i>Tomáš Urbánek:</i> Psychosémiotický přístup k analýze příběhů.....	80
<i>Katarína Vasková, Ladislav Lovaš:</i> Emócie v kontexte agresívneho správania a sebakontroly v konfliktných situáciách....	80
<i>Hikmet Vavrečková Salihová:</i> Rozhodování v etických otázkách v psychoterapii	81

<i>Martina Vicianová:</i>	
Situačný kontext a vnímanie klamstva v online prostredí	82
<i>Dalibor Vobořil, Petr Květon, Martin Jelínek:</i>	
Inovativní položky v testování prostorové představivosti	82
<i>Michal Wiechetek, Marek Jarosz, Jarosław Sak, Jakub Pawlikowski:</i>	
Types and dimensions of social identity and the level of life satisfaction	83
<i>Jiří Žoudlík, Helena Klimusová:</i>	
Test studijních předpokladů a jeho hodnocení uchazeči o studium na MU	84

Výzkum v psychologii: etické aspekty

Research in Psychology: Ethical Aspects

Mojmír Svoboda¹

¹*Psychologický ústav FF MU v Brně*

svoboda@phil.muni.cz

Etika psychologického výzkumu je stejně důležitá, jako etická pravidla v jiných oblastech psychologie, zejména v psychoterapii a psychodiagnostice. Národní i mezinárodní kodexy věnují této otázce dostatečnou pozornost, v České republice tato pravidla dosud chybí.

Klíčová slova: psychologický výzkum, etika

The importance of ethics of psychological research is on the same level identically in the other fields in the psychology (esp. in psychotherapy or in psychodiagnostic). National and international ethical codes pay attention to this problem. The rules are lacking in the Czech Republic till now.

Keywords: psychological research, ethics

Postoje k zamestnaniu žien-matiek v dátach International Social Survey Programme

Attitudes to the working moms in the International Social Survey Programme

Jozef Vyrost¹

¹*Spoločenskovedný ústav SAV, Košice*

vyrost@saske.sk

Stereotypy rodových rolí obsahujú široký diapazón v danej kultúre prevládajúcich názorov na mnoho rozmanitých tém - čo sa považuje za „typický“ mužské alebo ženské vo vzhľade, vonkajšom výzore (od tvaru tela a telesných dispozícií, cez prejavy neverbálnej komunikácie až po odev, obuv, kozmetiku, opateru a ošetrovanie tela apod.) až po postavenie mužov a žien v rodine, práci a spoločenskom živote. Je zrejmé, že najmä postoje žien a mužov prejavujú zreteľné rozdiely. Názory na príčiny a podstatu týchto rozdielov sa líšia: napr. genetická báza (Shields, 1975,2002, Buss 1995), odlišný proces socializácie (Eagly, 1987, Chodorow, 1989), sociálne učenie (Bem, 1981,2001). Multilaterálny komparatívny výskumný program ISSP sa téme rodiny a zmene rodových rolí venoval už 3krát, v rokoch 1988, 1994 a 2002. Ponúkla sa tým možnosť pozrieť sa na prevládajúce tendencie v utváraní postojov obyvateľov rôznych krajín sveta

k zamestnaniu žien-matiek. V príspevku okrem snahy popísať tieto trendy sa sústreďíme aj na rôzne sociálne súvislosti zastávaných postojov a komparáciu výsledkov obyvateľov SR a ČR s ostatnými.

Klíčová slova: postoje k zamestnaniu žien – matiek, stereotypy rodových rolí, ISSP (InternationalSocialSurveyProgramme)

Gender role stereotypes include a broad range of prevailing opinions on many different issues in a culture – what is considered as „typical“ male or female in appearance (from physical dispositions, through nonverbal communication, to the clothing, footwear, cosmetics, body care etc.), up to male and female family status, position at work, and social status. It is evident, that especially male and female attitudes expresses the explicit distinctions. Views about essence and roots of these distinctions are different: e.g. genetic base (Shields, 1975,2002, Buss 1995), different process of socialization (Eagly, 1987, Chodorow, 1989), social learning (Bem, 1981,2001). The multilateral comparative research program ISSP focused attention to the family and changing gender roles 3-times yet, in 1988, 1994, and 2002. It creates a unique opportunity to have a look on the prevailing tendencies to the attitudes to working moms in different countries. In the report we concentrate attention on the main trends and social links of these attitudes, and cross-cultural comparisons with specific respect to the attitudes of Czechs and Slovaks.

Keywords: attitudes to the working mom, gender role stereotypes, ISSP (International Social Survey Programme)

Neurotic personality: concept, diagnostics, associations with social functioning

Jerzy A. Sobański¹

¹Katedra Psychoterapii UJ CM

molocko@poczta.fm

The concept of neurotic personality originated in years 1978-2006, from clinical observations and psychotherapy effectiveness research by J.W.Aleksandrowicz et al. This concept led subsequently to development of new personality questionnaire KON-2006. Selected conclusions from assessments of patients with this instrument, and the elements of the structured interview before psychotherapy admission, will be presented.

Keywords: neurotic disorder, personality disorder, neurotic personality

---

Metakognície – medzi kogníciami a osobnosťou

Metacognition – between cognition and personality

Imrich Ruisel¹

¹Ústav experimentálnej psychológie SAV

expsrui@savba.sk

Metakognitívne aktivity sú významnou súčasťou každodenných kognícií. Umožňujú úspešné učenie a bývajú spojené s inteligenciou. Týkajú sa učenia na vyššej poznávacej úrovni, ktorá zahŕňa aktívnu kontrolu priebehu kognitívnych procesov regulujúcich učenie. Aktivity, medzi nimi napríklad plánovanie, úsilie, ako dosiahnuť vytýčený cieľ, monitorovanie chápania a hodnotenie progresu pri realizácii úlohy, sú v podstate metakognitívne. Pretože metakognície zohrávajú kritickú úlohu pri úspešnom učení, poznanie metakognitívnych aktivít umožňuje naučiť probandov efektívnejšie uplatňovať kognitívne potencie prostredníctvom metakognitívnej kontroly. Metakognície uľahčujú uvedomenie si poznatkov o vlastných schopnostiach rozumieť, riadiť a manipulovať individuálne kognitívne procesy. Operatívne sa metakognície týkajú jednotlivcových propozíčných, procedurálnych a podmienených poznatkov a riadenia podriadených kognitívnych procesov a aktivít.

Kľúčová slova: kognitívna psychológia, kognície, regulácia, pamäť

Metacognitive activities are an important part of everyday cognition. It provides a better learning and are associated with intelligence. They concern the learning in higher cognitive level which involves active control over cognitive processes regulating learning. Activities, among them planning, effort to achieve the objective, monitoring of understanding and assess progress in implementing the tasks, are essentially metacognitive. Because metacognition plays a critical role in successful learning, knowledge of metacognitive activities allow subjects to learn more effectively apply the cognitive potency of metacognitive control. Metacognition generally covers the subjective awareness of knowledge about their own ability to understand, regulate and manipulate individual cognitive processes. Operationally metacognition concerns of subjects propositional and procedural knowledge and control of subordinate cognitive processes and activities.

Keywords: cognitive psychology, cognition, regulation, memory

Príspevok vznikol za podpory Grantovej agentúry VEGA (grant č. 2/0099/09)

Hľadanie štandardov usudzovania a rozhodovania

Searching for the standards of judgment and decision-making

Viera Bačová¹

¹Ústav aplikovanej psychológie FSEV UK v Bratislave

bacova@fses.uniba.sk

Príspevok podáva prehľad vývoja systematického skúmania procesov posudzovania a rozhodovania (JDM) z aspektu toho, čo ten-ktorý model rozhodovania uznáva ako štandard, normu, kritérium správneho rozhodnutia. V priebehu polstoročia skúmania sa pomerne ostro vyhrali tri stanoviská. Zakladajúci výskumný program JDM, prevažne teoretický, vychádzal z predstavy ekonomického človeka ako logického a racionálneho rozhodovateľa. Jednoznačne preferoval normatívny model rozhodovania -- matematicko-logické postupy sú štandardom a normou pre hodnotenie správneho postupu rozhodovania. Ďalší výskumný program JDM, nazývaný „heuristiky a odchýlky“, ašpiroval na deskripciu procesov rozhodovania reálnych ľudí, preferoval preto prevažne laboratórny empirický výskum. Program heuristik a odchýlok silne spochybnil platnosť normatívnej teórie, paradoxne však výskumníci tohto smeru nespochybňovali matematicko-logické postupy rozhodovania ako normu. Poskytli obraz človeka, ktorý sa pri rozhodovaní systematicky odchyľuje od normy rozhodovania. V súčasnosti rozvíjané výskumné smery JDM, napr. ekologická racionalita, prinášajú do skúmania rozhodovania kontext rozhodovania: štruktúru úloh a prostredia. Základom je presvedčenie, že rozhodovanie, ktoré sleduje racionálne normatívne pravidlá a správne rozhodovanie v reálnych situáciách, nie je to isté. Tento smer oddeľuje racionálnosť a správnosť ako rozdielne štandardy rozhodovania a ponúka obraz človeka ako adaptívneho a adaptibilného rozhodovateľa.

Kľúčová slova: štandardy posudzovania a rozhodovania, normatívne modely, heuristiky a odchýlky, ekologická racionalita

The paper is a review of the development of the systematic study of judgment and decision-making (JDM) from the aspect of a standard, a norm, or a criterion of correct decision-making accepted by one or the other model. In the half century of study, three points of view have been very clearly cut. The founding, mainly theoretical, JDM research program was based on the ideal of a logical and rational decision-maker. This program had a definite preference for the normative model of decision-making – the mathematical-logical processes are the standard and norm for the assessment of the correct decision-making process. Another JDM research program, called “heuristics and biases”, aspired for the description of decision-making processes in real persons. Thus, an empirical laboratory research was preferred. The heuristics and biases program strongly has questioned the validity of normative decision-making theory, however, it is a paradox that researchers in this field do not question the mathematical-logical decision-making processes as a norm. They have provided an image of a person who systematically deviates from the decision-making norm in his/her process of decision-making. Currently developing fields of JDM, e.g., ecological rationality, introduce the decision-making context of role structure and environment into the study of decision-making. They are based on the theory that decision-making which follows rational normative rules, and

correct decision-making in real situations, are not the same. The program distinguishes between rationality and correctness as different standards of decision-making and offers the image of a person as adaptive and adaptable decision-maker.

Keywords: standards of judgment and decision-making, normative models, heuristics and biases, ecological rationality

---

Kvalita života dospívajících po léčbě onkologického onemocnění: zpráva z první etapy projektu "qolop"

Marek Blatný¹, Tomáš Kepák²

¹Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.,

²Klinika dětské onkologie LF MU a FN Brno

blatny@psu.cas.cz

Přednáška shrnuje hlavní výsledky první etapy projektu "qolop", The Quality of Life Longitudinal Study of Pediatric Oncology Patients. Studie "qolop" je prospektivní longitudinální studie kvality života dětí a adolescentů po léčbě nádorového onemocnění, která byla započata na podzim roku 2006 v Brně. Jejím cílem je monitorovat pozdní následky léčby, které se mohou objevit s odstupem i mnoha let od protinádorové terapie, a mimo medicínských studovat další rizikové i protektivní faktory kvality života přeživších v dlouhodobé perspektivě. Do studie dosud vstoupilo 220 dětí a adolescentů ve věku 8 - 19 let, kteří byli v době vyšetření 2 až 5 let v remisi. Data byla dále získána od dvou kontrolních souborů - 869 zdravých dospívajících a 154 chronicky (neonkologicky) nemocných dětí a adolescentů. První etapa přinesla tři široké okruhy výsledků: 1) kvalita života přeživších nemusí být nutně snížena - dospívající po léčbě onkologického onemocnění se sice méně zapojují do každodenních aktivit a mají horší fyzický výkon, na druhou stranu pociťují vřelejší zájem rodičů a jsou spokojenější se svým životem, než děti z běžné populace; 2) kvalita života přeživších je závislá na původní diagnóze, která má za následek různý stupeň závažnosti pozdních následků léčby - nejnižší kvalitu života mají přeživší po léčbě nádorů CNS, střední úroveň kvality života mají přeživší po léčbě extrakraniálních solidních nádorů a nejvyšší úroveň kvality života mají přeživší po léčbě leukémií; 3) převážná většina rozdílů byla zjištěna pouze u starší věkové skupiny, adolescentů (13 - 19 let), u dětí (8 - 12 let) nebyly nalezeny rozdíly ani mezi přeživšími a zdravými dětmi, ani mezi jednotlivými skupinami diagnóz - vysvětlujeme to tím, že děti ještě nejsou schopny domýšlet všechny důsledky prodělaného onemocnění a jejich handicap jim navíc může kompenzovat podpora rodičů, zatímco adolescenti již uvažují o nemoci jako dospělí a uvědomují si všechny následky i potenciální rizika.

Prosociální osobnost: její geneze a cesta životem

Jiří Mareš¹

¹*Ústav sociálního lékařství LF UK v Hradci Králové*

mares@lfhk.cuni.cz

Přehledový referát upozorňuje, že pozornost sociálních psychologů poutala donedávna spíše geneze antisociálních typů osobnosti a stranou zůstává geneze prosociální osobnosti. Teprve proud pozitivní psychologie inicioval důkladnější výzkumy. Potvrzují, že tento konstrukt je nosný a že existuje konzistentnost prosociálního chování v delším časovém období. Prosociální osobnost se vyznačuje mj. přívětivostí, kooperativností, altruismem, empatičností, ochotou pomáhat druhým, aktivní sociální orientací. Pro její cestu životem je důležité období mezi 7.-12. rokem, i když celkový vývoj bývá nerovnoměrný. Pro rozvíjení prosociálních rysů osobnosti i prosociálního chování má klíčovou roli rodina, škola a posléze vrstevníci. Dominující koncepce školní výchovy a vzdělávání akcentuje převážně individuální výkony a tím komplikuje rozvoj prosociální osobnosti. Longitudinální výzkumy přitom poukazují na konzistentnost prosociálního chování od začátku povinné školní docházky po její konec, příznivý vliv na prospěch a na ochotu pomáhat spolužákům. Pro dospívající je pomoc a vzájemná pomoc důležitou složkou jejich psychosociálního vývoje, pro společnost pak zárukou sociální stability.

Súvislosti medzi premennými afektívnej sebaregulácie a osobnostnými črtami

Vladimír Poliach¹, Marta Flešková¹

¹*Katedra psychológie PdF UMB v B. Bystrici*

vpoliach@pdf.umb.sk

Pochopenie procesu vedomej sebaregulácie na životnej ceste je jedným z kľúčových cieľov súčasnej psychológie. V kontexte súčasných prác na túto tému (napr. R.F.Baumeister, K.D.Vohsová etc.) sa autori pokúšajú prispieť k objasneniu otázky, akým spôsobom individuálne odlišné tendencie (resp. štýly) afektívnej sebaregulácie súvisia s osobnostnými črtami. Výskumnou vzorkou sú mladí dospelí (n > 90). Použité metódy: NEO FFI (identifikácia osobnostných črt konštruktu Big Five), MARS (Measure of Affect Regulation Styles autorov R.Larsena a Z.Prizmicovej), TEIQue (Trait Emotional Intelligence Questionnaire K.V.Petridesa et al.). Príspevok je jedným z výstupov projektu VEGA č.1/0711/10 ("Overovanie psychometrických vlastností nástroja na meranie črtovej emocionálnej inteligencie").

Klíčová slova: afektivní sebaregulace, emocionální inteligence, osobnostní črta, Big Five

---

Stabilita osobních cílů a subjektivně vnímané uspokojování základních potřeb a smysluplnost života v podmínkách dlouhodobé izolace simulovaného letu na Mars

The stability of the personal goals and self-determination basic needs satisfaction during the simulated manned flight to Mars

Iva Stuchlíková¹

¹Katedra pedagogiky a psychologie PF JCU v Českých Budějovicích

stuchl@pf.jcu.cz

V průběhu první poloviny simulovaného letu na Mars byly šesti účastníci v tříměsíčních intervalech zaznamenávány jejich nejdůležitější cíle pomocí metody Personal Concerns Inventory (PCI, Cox, Stuchlíková, 2004), která umožňuje zachytit kognitivní i emocionální aspekty těchto cílů a poskytuje představu o adaptivně motivační struktuře respondenta. Spolu s touto metodou byly administrovány čtyři položky zachycující pocit smysluplnosti života a inventář základních potřeb (autonomie, kompetence, vztahovost) definovaných teorií sebedeterminace (The Basic Need Satisfaction in Life Scale; Gagné, 2003). Sledována je stabilita osobních cílů ve vztahu k pociťovanému uspokojování základních potřeb, které podle teorie sebedeterminace podporují efektivní autoregulaci a vysokou kvalitu zaujetí pro vykonávané činnosti, odolnost a kreativitu. Výpověď o uspokojování základních potřeb je doplněna a částečně validizována subjektivním pocitem smysluplnosti života. Časová řada umožňuje věnovat pozornost stabilním i nově se vynořujícím cílům, které jsou ovlivněny zvláštními podmínkami dlouhodobé izolace.

Klíčová slova: osobní cíle, sebedeterminace, dlouhodobá izolace

Six-men crew of the simulated flight to Mars worked out the description of their personal goals (Personal Concerns Inventory - PCI+; Stuchlíková, Klinger, 2007) in three months period. The PCI provides the data on cognitive as well as emotional aspects of the described goals and yields the general information about the motivational structure of the person. The crewmembers also filled in the Basic Needs Satisfaction Scale (Gagné, 2003), which depicts the level of satisfaction of the autonomy, competence and relatedness needs postulated by the theory of self-determination as those that influence commitment, persistence and quality of performance. The study presents data on stability of the most salient personal goals in relation to perceived basic needs satisfaction. The repeated measurement permits to study stable as well as newly emerging goals which are influenced by exclusive conditions of long-lasting isolation.

Keywords: personal goals, self-determination, long-lasting isolation, simulated manned flight

---

Normatívno-motivačné pozadie sebakontroly

Normative-motivational background of self-control

Ladislav Lovaš¹

¹*Katedra psychológie FF UPJŠ v Košiciach*

ladislav.lovas@upjs.sk

Sebakontrola sa v súčasnosti chápe najmä ako schopnosť jednotlivca potlačiť nevhodné správanie vzhľadom na nadradené ciele alebo sociálne prostredie. Dôležitú úlohu v prispôbovaní sociálneho správania sociálnemu prostrediu majú sociálne normy. Naším zámerom bolo overiť, či potláčanie nevhodného správania súvisí s odlišovaním rôznych typov noriem. Vychádzali sme z konceptu normatívne presvedčenia, z jeho štruktúrovaného chápania pri odlišovaní injunktívnych, deskriptívnych a personálnych noriem. Zisťovali sme vplyv odlišnosti uvedených typov noriem na potlačenie verbálneho agresívneho správania. Zároveň sme overovali nový spôsob identifikácie inhibície agresívneho správania. Konkrétne sme zisťovali či môže príslušná reprezentácia uvedených typov noriem ovplyvniť pravdepodobnosť inhibície verbálnej agresie v interpersonálnych incidentoch. Zistili sme významné rozdiely vo vplyve typu noriem na inhibíciu verbálnej agresie a ich vzťah k dispozične chápanej sebakontrolou. Výsledky uskutočneného výskumu sú prínosom pri hľadaní odpovede na otázku, čo je pozadím potláčania istých foriem správania v konkrétnych situáciách.

Klíčovú slova: Normatívne presvedčenia, sebakontrola, agresia

Our aim was empirical verification of influence of general (dispositional) self-control and differentiated components of normative beliefs on verbal aggression inhibition. As differentiated components of normative beliefs were identified injunctive, descriptive, and personal norms. Verified was new form of aggression inhibition assessment. Measured was probability of verbal aggression inhibition as caused by particular norm in interpersonal incidents. According to results there were significant differences in influence of different norms on aggression inhibition and in its relationship with general self-control measured by Self-Control Scale. Findings represent new approach in the study of normative background of verbal aggression inhibition in concrete interpersonal situations.

Keywords: Normative beliefs, self-control, aggression

Teoretické a empirické aspekty motivace k dobrovolnické činnosti

Theoretical and empirical aspects of motivation to volunteer activity

Zdeněk Mlčák¹

¹Katedra psychologie a aplikovaných sociálních věd FF OU v Ostravě

Zdenek.Mlcak@osu.cz

Príspevek se zabývá vybranými funkcionálními, procesuálními, sociálními a osobnostními aspekty motivace k dobrovolnictví. V tomto kontextu prezentuje některé vybrané modely dobrovolnictví a zejména integrovaný model dobrovolnictví, který vytvořil L. A. Penner. Příspěvek informuje také o některých empirických výsledcích výzkumu motivace u souboru středoškolských studentů ke krátkodobé dobrovolnické činnosti.

Klíčová slova: dobrovolnictví, funkcionální přístup, emocionální a kognitivní empatie

This research study deals with the selected functional and personality aspects of motivation to volunteering. The paper informs also about some empirical research findings of motivation to short-term volunteer activity in sample of the secondary school female students.

Keywords: volunteering, motivation, functional approach, emotional and cognitive empathy

Príspevek byl podpořen projektem GA ČR č. P407/11/0380

Teória motivačného pozadia prokrastinácie

Motivational background of procrastination

Tatiana Malatincová¹

¹Psychologický ústav FF MU v Brně

144942@mail.muni.cz

Príspevok je prevažne teoretickým spracovaním vývoja motivačných modelov prokrastinácie, doplneným o výsledky vlastného výskumu týkajúceho sa vzťahu prokrastinácie a psychologickéj reaktancie. Cieľom je v krátkosti predstaviť historický vývoj konceptov a jednoznačne potvrdené korelačné vzťahy, ktoré sú vzájomne prepojené v rámci tzv. „časovej teórie motivácie“ P. Steela a jeho spolupracovníkov, vychádzajúcej z ekonomického modelu hyperbolického diskontovania. Psychologická reaktancia predstavuje nový aspekt v súčasnom modeli prokrastinácie, pretože vysvetľuje tendenciu prokrastinovať nezávisle od primárnej averzivnosti úlohy, ktorá bola v doterajších modeloch prakticky nevyhnutným predpokladom iracionálneho odkladania. Časová teória motivácie predpokladá, že odmena za splnenie odkladaných dôležitých úloh je zasadená do ďalekej budúcnosti, kým samotná práca na úlohe dostatočnú odmenu nepredstavuje, ba

naopak pôsobí averzívne. Z tohto dôvodu jedinec preferuje distraktory, ktorých hodnota je síce relatívne nízka, avšak okamžite dosiahnuteľná. Koncept reaktantnej prokrastinácie umožňuje rozšíriť model aj na situácie, kedy samotná úloha jedincovi pripadá primárne atraktívnejšia než distraktor, ktorý má mnohokrát podobu veľmi atraktívnych, banálnych, stereotypných aktivít. Podľa teórie psychologickkej reaktancie totiž môže dochádzať k situačnej zmene preferencií pre jednotlivé aktivity v dôsledku snahy o znovunastolenie slobody výberu: Jedincovi distraktor náhle pripadá atraktívnejší preto, lebo bola obmedzená jeho možnosť zvoliť si ho za cieľ.

Kľúčová slova: prokrastinácia, psychologická reaktancia, časová teória motivácie, distraktor, averzia voči úlohe

The contribution introduces a theoretical study of the development of motivational models of procrastination supplemented by the results of the author's own research on the effect of psychological reactance on procrastination. The contribution in a historical perspective briefly summarizes relevant concepts and confirmed correlates mutually interconnected by the postulates of Temporal Motivation Theory (TMT; Steel & König, 2006) based on the economic model of hyperbolic discounting. Psychological reactance represents a new aspect in the study of procrastination because it helps to explain the tendency to procrastinate independently of primary task aversiveness, which has always been an essential part of the original explanations of irrational delay. According to TMT the reward for finishing an important task on which one procrastinates is located in relatively far future. On the other hand, the work on the task itself is not only insufficiently rewarding, but is often even perceived as aversive. The procrastinator therefore chooses distractions over the task, since their value – although relatively low – is immediately accessible. The reactant procrastination concept enables to apply the model of hyperbolic discounting also to the situations when the work on the task feels originally more attractive than the distraction, since distractions often take the form of unattractive, banal, even stereotypical activities. The theory of psychological reactance postulates that a situational change in preferences for individual activities might occur due to the tendency to re-establish one's freedom of choice: The individual suddenly finds the distracting activity more attractive because his/her freedom to engage in it has been restricted.

Keywords: procrastination, psychological reactance, temporal motivation theory, distraction, task aversiveness

Psychometrika pro teorii a praxi: k čemu je akademie praxi a k čemu je praxe akademii?

Psychometrics for theory and practice: what is academy for practice and what is practice for academy?

Tomáš Urbánek¹, Jan Širůček²

¹Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.

²IVDMR FSS MU

tour@psu.cas.cz

Psychometrika představuje ústřední obor psychologické vědy, jak z pohledu teoretického, tak z pohledu různé podoby praxe. Ve výzkumné i aplikované praxi patří nějaká podoba psychologického měření ke standardním způsobům získávání dat. Zatímco v případě výzkumné praxe hrozí v případě použití nekvalitních metod nebo neodborného použití metod „pouze“ ztráta finančních prostředků nebo obecně zdrojů, v případě praxe aplikované hrozí mnohem více – poškození klienta v důsledku profesního pochybení, poškození pověsti celého oboru. Příspěvek analyzuje různé typy situací, v nichž psychologické měření probíhá, a v rámci jejich specifik se snaží navrhnout možné podoby spolupráce mezi akademickými a aplikovanými oblastmi psychologie.

Klíčová slova: psychodiagnostika, psychometrika, testování, profesní etika

Psychometrics is a central branch of psychological science, both from a theoretical point of view and in terms of various forms of practice. Both research practice and applied practice use some form of psychological measurement as a conventional way of data acquisition. Poor methods or improper use of methods in research practice result not “only” in risk of loss of funds or resources in general. Moreover, there is a more serious risk in applied practice – harm done to the client as a result of professional misconduct, damage to the reputation of the whole field. The paper analyzes different types of situations in which psychological measurement takes place, and tries to suggest possible forms of cooperation between academic and applied areas of psychology according to their specifics.

Keywords: psychological assessment, psychometrics, testing, professional ethics

---

Porovnanie dvoch nástrojov merania emočnej inteligencie ako črty

Comparison Between Two Measures of Emotional Intelligence as a Trait

František Baumgartner¹, Eva Karaffová¹

¹*Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.*

baumgartner@psu.cas.cz

V príspevku sa sústreďujeme na koncept emočnej inteligencie ako črty, označovanej aj ako emočná sebaúčinnosť (emotional self-efficacy) ako na jednu z línií štúdia emočnej inteligencie (popri jej chápaní ako schopnosti). Charakterizujeme teoretické predpoklady tohto chápania a niektoré nástroje jej merania. V empirickom výskume sme sa venovali komparácii mier EI ako črty zisťovanej dvoma dotazníkmi, a to SEIS (Schutte Emotional Intelligence Scale, Schutte, et al., 1998) a TEIQue (Trait Emotional Intelligence Questionnaire, Petrides, Furnham, 2003). Výskumná vzorka pozostávala z 233 študentov vysokých škôl rôzneho zamerania z ČR a SR (humanitné odbory, technické odbory, medicína). Výsledky, podľa predpokladov, poukazujú na blízkosť oboch mier, čo sa odzrkadľuje silnou koreláciou výsledných skóre. Zároveň však vo vnútornej skladbe dotazníkov pozorujeme niektoré odlišnosti vyplývajúce z rozdielnych teoretických východísk oboch nástrojov. Podľa očakávania študenti humanitného zamerania dosiahli vyššie skóre EI v porovnaní s inými študentmi. Výsledky diskutujeme ako v kontexte črtových prístupov, tak vo všeobecnejšom rámci konceptu emočnej inteligencie.

Klíčová slova: emočná inteligencia, črtový prístup, nástroje merania

In the article we concentrate to concept of emotional intelligence as a trait, named also as emotional self-efficacy. We characterize theoretical assumptions of this approach and some measures. In empirical research the attention was devoted to comparison of EI as a trait examining by two instruments, SEIS (Schutte Emotional Intelligence Scale, Schutte, et al., 1998) and TEIQue (Trait Emotional Intelligence Questionnaire, Petrides, Furnham, 2003). Subjects were 223 students of universities of different topics from Czech and Slovak Republic (humanities, engineering, medicine, nursing). The results point out the similarity between two measures, what is manifested by strong correlation of resulting scores. In structure of scales we observe some differences arising from different bases of both instruments. The results are discussed in context of trait approach and in more general framework of emotional intelligence.

Keywords: emotional intelligence, trait approach, measures

Overovanie psychometrických vlastností dotazníka na meranie črtovej emocionálnej inteligencie u detskej populácie

Trait Emotional Intelligence Questionnaire for Children and its Psychometrical Feature Verification

Vladimír Salbot¹, Lada Kaliská¹

¹*Katedra psychológie PF UMB v Banskej Bystrici*

vsalbot@pdf.umb.sk

Predkladaná štúdia reaguje na problematiku teoretického ako aj empirického operacionalizovania konštruktu emocionálnej inteligencie. V množstve modelov emocionálnej inteligencie sa zameriavame na model črtovej emocionálnej inteligencie, kde sa používa ako synonymum črtovej EI aj pojem *vlastná* emocionálna účinnosť (trait emotional self-efficacy). Štúdia ponúka vedecko-výskumné zistenia práve prebiehajúceho výskumu, kde tieto zistenia reflektujú psychometrické vlastností (reliabilitu, validitu) dotazníka TEIQue na meranie črtovej emocionálnej inteligencie u detskej populácie (žiaci 6. ročníka, N = 110), ktorej autorom je K.V. Petrides. Ako autori K. V. Petrides a A. Furnham (2001) zdôrazňujú, je veľmi dôležité porozumieť tomu, že EI ako schopnosť a črtová EI sú dva rozdielne konštrukty, ktoré sa od seba odlišujú v príslušných meracích metódach. Cieľom autorov je sprístupniť overený nástroj na meranie črtovej EI odbornej psychologickkej ako i pedagogickej komunite.

Klíčová slova: črtová emocionálna inteligencia, dotazník TEIQue – CF, reliabilita, validita, straší školský vek

The study reflects the theoretical as well empirical operacionalization problems of emotional intelligence construct. In a great amount of emotional intelligence models, we are dealing with trait emotional intelligence model being called also trait emotional self-efficacy. This study offers partial research results of instant grant research project. These findings analyze psychometrical features: internal consistency and construct validity (convergent/discriminate validity) of the Slovak version TEIQue to measure trait emotional intelligence of children (the 6th graders, N= 77) created by K.V. Petrides and S. Mavrelli. We have proved sufficient internal validity ($\alpha=0,860$) of TEIQue-CF. The convergent validity was judged by the relation of Extraversion scale from B-JEPI questionnaire that cannot be clearly supported. The discriminate validity was judged by Psychotism and Neurotism scale from B-JEPI questionnaire and Anxiety level from CMAS questionnaire, and it can be supported.

Keywords: Trait Emotional Intelligence, TEIQue-CF questionnaire, internal consistency, validity

---

Grafometrie jako diagnostická metoda

Graphometry as a psychodiagnostic method

Dalibor Kučera¹, Jana Marie Havigerová², Jiří Haviger³

¹Psychologický ústav, FF MU v Brně

²Ústav primární a preprimární edukace PdF UHK v Hradci Králové

³Katedra informatiky a kvantitativních metod PdF UHK v Hradci Králové

dalibor.kucera@centrum.cz

Príspevek je zaměřen na problematiku využití grafometrie jako diagnostické metody. Jedná se zejména o představení možností a limitů její aplikace při hodnocení rukopisu, resp. hodnocení objektivně měřitelných charakteristik rukopisu za pomoci počítačového zpracování komparační obrazovou analýzou, a zařazení získaných poznatků do psychodiagnostického rámce, např. v rovině následného posuzování konkrétních osobnostních charakteristik pisatele. Pozornost je zároveň věnována výsledkům souvisejícího výzkumu EH-IPCH (Emotions in Handwriting, Interpersonal Characteristics in Handwriting), který je v rámci disertační práce realizován od roku 2010 na Psychologickém ústavu FF MU v Brně.

Klíčová slova: grafometrie, diagnostika, psychologie, osobnost, rukopis

Article deals with graphometry and its application as a regular psychodiagnostic method. Modern graphometry, i.e. computer-based comparative graphometry, is a transparent method based on extraction of the key information through optic-metrical analysis of graphic material. The method enables a highly detailed description of handwriting characteristics (in particular metrical parameters) and the processing of complete information for further psychodiagnosical use (e.g. personality diagnostics). Apart from general description of the method, practical use of graphometry will be observed, e.g. measurement procedures and data processing. The study is a follow-up to a doctoral research EH-IPCH (Emotions in Handwriting, Interpersonal Characteristics in Handwriting, since 2010) on the Department of Psychology, Faculty of Arts, Masaryk University in Brno.

Keywords: graphometry, diagnostics, psychology, personality, handwriting

---

Tvorba nových performačních testů představivosti

Creation of New Performance Tests of Imagination

Ivana Vidláková¹

¹Psychologický ústav FF MU v Brně

Ivana.Vidlakova@seznam.cz

Cílem tohoto příspěvku je jednak informovat posluchače o poznatcích nově se utvářejícího konceptu kognitivního stylu na poli kognitivní psychologie a zároveň poukázat na možnosti diagnostiky prostorové a předmětové představivosti na počítači.

Budou představeny nové návrhy performačních testů prostorové představivosti (Rotace kostky, Rotace postavy) vycházející z Mental Rotation Test Vanderberga & Kuse z roku 1978 a zcela nový test Výškopis. Z oblasti performačních testů předmětové představivosti popíšeme testy Skrytých obrazců adaptované z testů Snow Pictures Test a Gestalt Completion Test od Ekstroma a kol. z roku 1976. V současné době probíhá pilotní studie, která ukáže, jakým směrem se bude ubírat další vývoj testů.

Klíčová slova: imaginace, představivost, kognitivní styl, testy představivosti

The aim of this study is to inform about a new characterization of visual cognitive style and about new questionnaire to measure preferences for object and spatial forms of mental imagery on the computer. We present new proposals performances tests of spatial imagination (Rotate Cube, Rotate figures) based on the Vandenberg Mental Rotation Test (Vandenberg & Kuse, 1978) and new test Elevation. We describe tests of imagination Hidden figures test adapted from Snow Pictures Test and the Gestalt Completion Test (Ekstrom et al., 1976). Currently, a pilot study shows which direction it will take further development tests.

Keywords: Object imagery, Spatial imagery, Cognitive style, Measurement of imagery

Liší se Češi od Moravanů a Slezanů? Srovnání regionálních stereotypů s posuzováním reálných lidí

Regional stereotypes: Personality characteristics of a typical Czech, Moravian and Silesian

Martina Hřebíčková¹

¹*Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.*

martina@psu.cas.cz

V poslední době se v kontextu pětifaktorového modelu osobnosti intenzivně zkoumá správnost národních stereotypů. V příspěvku budou představeny výsledky výzkumu regionálních stereotypů. Cílem výzkumu bylo porovnání profilů osobnostních vlastností odvozených z posouzení typických představitelů tří historických součástí českých zemí se sebeposouzením. Celkem 987 vysokoškolských studentů z různých částí ČR provádělo sebeposouzení na škálách National Character Survey (NCS) obsahujících 30 vlastností obsažených v pětifaktorovém modelu osobnosti. Na škálách NCS současně posuzovali typického Čecha (obyvatele Čech), Moravana a Slezana. Profily vlastností odvozené z posouzení stereotypů byly porovnány s profily vlastností odvozených ze sebeposouzení za použití vnitrotřídní korelace (ICC). Výsledky ukázaly, že se od sebe regionální stereotypy odlišují. Typický obyvatel Čech je v porovnání s typickým Moravánem a Slezanem vnímán jako otevřený vůči zkušenostem a svědomitý. Moraváné jsou pokládáni za extravertované a přívětivé. Respondenti z různých částí republiky se neliší v percepci osobnostních vlastností typického Čecha, Moravana a Slezana. Ze srovnání regionálních stereotypů se sebeposouzením však vyplývá, že stereotypy s posouzením respondentů ze tří regionů nekorrespondují. Profily vlastností typického Čecha, Moravana a Slezana se také odlišují od autostereotypu typického obyvatele ČR.

Klíčová slova: regionální stereotypy, pětifaktorový model

The research compared profiles of personality traits based on ratings of regional stereotypes. The five-factor model of personality measured with National Character Survey was used as a framework for rating of regional stereotypes. Altogether, 944 university students from different parts of the Czech Republic were asked to rate personality traits of a typical inhabitant of three regions in the Czech Republic: Bohemia, Moravia and Silesia. Similarities between profiles of regional stereotypes were determined with ICC. Respondents from different parts of the Czech Republic agreed in perception of personality traits of a typical Bohemian, Moravian and Silesian. The comparison of regional stereotypes showed no convergence. A typical Czech was perceived as more open to new experience and more conscientious as compared to a typical Moravian and Silesian. A typical Moravian was rated as extraverted and agreeable.

Keywords: regional stereotypes, five-factor model

Vztah Poláků k Čechům – vývoj a souvislosti

The historical background and current relations of the Polish towards the Czechs

Alicja Leix¹

¹Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.

alicjaleix@gmail.com

Češi jsou pro Poláky momentálně nejoblíbenějším národem. Nebylo tomu tak ale vždy. Článek uvádí základní historická fakta, která ovlivnila polsko-české vztahy na pozadí vztahů s jinými národy – především Slovenskem, Německem, Ruskem a Maďarskem. Na základě longitudinálního výzkumu prováděného na jedné z polských univerzit pak hodnotí stereotypy vnímání Čechů v Polsku. Nejvíce pozornosti však věnuje analýze dnešní situace. Prezentuje některé polské realie, svědčící o mimořádné popularitě české kultury. Tlumočí, kdo je „Čechofil“, pozastavuje se u literatury – jak u polských překladů českých autorů, tak u děl polských autorů píšících o Česku a Čechách – a u českého filmu v Polsku. Uvádí a rozebírá některé výsledky mezinárodního výzkumného projektu AV ČR *Meziskupinové postoje a meziskupinový kontakt v pěti středoevropských zemích*. Komentuje relevantní údaje poskytnuté statistickými úřady a také několik dalších českých i polských studií, věnovaných různým souvislostem polsko-českých vztahů – včetně pokusu o vysvětlení příčin polských sympatií k Čechům a toho, jak se k tomu staví samotní Češi.

Klíčová slova: Poláci, Češi, polsko-české vztahy, národní stereotypy

Czechs are currently the most favorite nation in Poland. It has not always been like this. The article starts with a brief historical introduction of the most important facts which used to influence Czech-Polish relationships, including the role of their neighbours – Slovakia, Germany, Russia and Hungary. The biggest attention is devoted to the current situation when the popularity of the Czech culture in Poland is constantly growing. The article points to the most popular books about the Czech Republic and its people written in Poland, it also explains the term „czechofilia“ („Czechophilia“). It introduces results from an international project Intergroup Attitudes and Contact in Central Europe as well as relevant statistics data and outcomes of several Czech and Polish studies devoted to various aspects of the Polish-Czech relationships.

Keywords: Poles, Czechs, Polish-Czech relationships, national stereotypes

---

Etická kultura osobnosti: Výzvy současné psychologie pro etickou výchovu

Ethical culture of personality: Challenge of contemporary psychology for moral education

Vladimír Smékal¹

¹*Centrum občanského vzdělávání, MU, Brno*

smekal@fss.muni.cz

Cílem tohoto sdělení je poukázat na význam studia osobnostních souvislostí s morální úrovní prožívání a jednání, a na širší souvislosti s rozvíjením politické a občanské kultury osobnosti. Studie naznačuje, jak je důležité vytvářet formační projekty spojené s evaluací jejich efektivity, aby se prokázalo, které vývojové a formativní vlivy jsou rozhodující pro utváření charakterových ctností jako základu politické a občanské kultury. Ve sdělení je rovněž představen perspektivní význam Seligmanovy koncepce charakterových ctností a sil (předností).

Klíčová slova: Etická kultura osobnosti, charakter, občanská kultura, politická kultura, ctnosti, přednosti, formování etické kultury osobnosti

The aim of this article is to show how important is to study personality relationships with moral level of experience and behavior, and also on developing political and citizen culture of personality. In the study is shown how important is to prepare forming projects connected with evaluation of their affectivity. Such research enable to prove which developmental and formative influences are decisive in formation of character virtues as a base of political and citizen culture of people. In the article is also described perspective conception of Seligman's theory of character strengths and virtues.

Keywords: Ethical culture of personality, character, citizen culture, political culture, virtues, strengths, forming of moral culture of personality

---

Ako súvisia sebavedomie, jazykové spôsobilosti a ekonomické rozdiely: obraz suseda vo voľných výpovediach Nemcov o Čechoch a Čechov o Nemcoch

When self-importance, language skills and economic differences come together: images of the neighbour in open statements of Germans about Czechs and Czechs about Germans

Magda Petrjánošová¹

¹*Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV*

magda.petrjanosova@savba.sk

Výskumný projekt *Meziskupinové postoje a meziskupinový kontakt v pěti střeoevropských zemích* sa zameriava na súvislosti kontaktu a vzájomného vnímania

medzi príslušníkmi a príslušníčkami susedných národov v pohraničných oblastiach Českej republiky a vždy konkrétneho susedného štátu - Slovenska, Poľska, Rakúska a Nemecka. Hlavnou metódou zberu dát je online dotazník, ktorý obsahuje rôzne postojoyé a hodnotiace škály, ako aj teplomer emočného vzťahu a voľné výpovede (N=2900). V tomto texte analyzujeme práve voľné výpovede z českého (N=210) a nemeckého (N=152) pohraničia o situáciách kontaktu a následnom hodnotení *tých druhých*. Pri tematickej analýze sa sústreďujeme aj na vnímané rozdiely oproti druhej národnej skupine, ale predovšetkým na používaný komunikačný jazyk a konzekvence, ktoré z toho vyplývajú.

Klíčová slova: heterostereotypy, medziskupinový kontakt, Nemci, Česi, tematická analýza

The research project *Intergroup attitudes and intergroup contact in five Central European countries* concentrates on the interplay of intergroup contact and perception between the members of neighbouring nations in the border regions of the Czech Republic and each of the neighbouring states - Slovakia, Poland, Austria and Germany. The main data gathering method is an online questionnaire with different attitude and evaluation scales, as well as a feeling thermometer of emotional relations and open statements (N=2900). In this text we analyse only the open statements from the Czech (N=210) and German (N=152) borderlands about the situations of contact and the following evaluation of *the others*. In the thematic analysis we concentrate on the perceived differences in comparison to the other national group, but mainly on the language of contact and the consequences of this choice.

Key words: heterostereotypes, intergroup contact, Germans, Czechs, thematic analysis

---

Význam ženskej roly očami mladých slovenských žien

Meaning of woman's role perceived by the young Slovak women

Ivana Václaviková¹

¹Katedra psychológie FF UCM v Trnave

vaclavikova.ivana@gmail.com

Príspevok sa zaoberá ženskou rolou v súčasnej spoločnosti a tým, ako je táto rola vnímaná ženami samotnými. Diskutuje sa obraz ženy v minulosti a súčasnosti, trend zmien ženskej roly a očakávania, ktoré sú s ňou v spoločnosti spojené. V empirickej časti sa popisujú zistené predstavy mladých slovenských žien o ženských rolách a subjektívnych nárokoch, ktoré z nich pramenia. Výskumnú vzorku tvorili študentky vysokej školy, ktoré písali úvahu na určenú tému predstáv o aktuálnych ženských rolách, ich význame a hodnote. Súčasťou výskumu boli tiež otvorené otázky na tému zmien spoločenského postavenia ženy oproti minulosti, zisťujúce subjektívne hodnotenie tohto vývoja probandkami. Na základe obsahovej analýzy textu boli zistené niektoré subjektívne vnímané nároky a očakávania vyplývajúce z rolí, ktoré sú ženám prisudzované. Ženy sa vyjadrovali najmä k role matky, kariéry a možnosti, pričom tiež vnímané nároky vyplývajúce z biologických aspektov.

Klíčová slova: ženy, ženské roly, materstvo, kariéra, spoločnosť

The article deals with women's role in contemporary society and how this role is perceived by women themselves. The image of women in the past and nowadays, the changing trend of female roles and social expectations associated with it are discussed. The research describes the ideas of young Slovak women on women's roles and arising subjective claims. The research sample consists of university students who write an essay designated on the topic of women's roles representations, their importance and value. Open questions about changes in social status of women are used to compare past and present situation and subjective evaluation of this development. Some subjectively perceived demands and expectations arising from the roles attributed to women were found on the basement of content analysis of the text. Women state mostly to the role of mother, career opportunities and also describe the perceived demands arising from biological aspects.

Keywords: women, women's roles, motherhood, career, society

Profesionální dráha člověka: její křižovatky, milníky a kariérové typy

Professional Path: Its Intersections, Milestones and Career Types

Milan Ryměš¹, Pavla Ryměšová²

¹Katedra psychologie FF UK v Praze

²Katedra psychologie Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze

milan.rymes@ff.cuni.cz

Příprava na profesionální dráhu, její aktivní naplňování a postupný profesní ústup vedoucí k ukončení profesionálních aktivit zaujímá podstatnou část běhu života jedince. Tento proces prochází několika fázemi, pro jejichž členění a detailnější diferenciaci je velmi podnětné a inspirativní to, které vypracoval a publikoval koncem 80. let minulého století D. E. Super se svými spolupracovníky. Ukončení každé z těchto fází představuje symbolickou křižovatku, která vybízí či nutí k rozhodnutí, jak zaměřit fázi následující. Tyto fáze bychom mohli pracovně nazvat jako (1) kariérový rozhled, (2) kariérové nasměrování, (3) kariérový rozvoj a (4) kariérové vyhasínání. V průběhu uvedených fází ovlivňují rozhodování jedince faktory, které vyplývají jednak z jeho osobnosti (zájmy, hodnotová orientace, ambice pod.), jednak z blízkého sociálního prostředí (rodiče, přátelé, učitelé apod.) a také situační příležitosti. Tyto faktory mají v jednotlivých fázích profesionálního vývoje jedince různý význam a důležitost. V průběhu kariérového vývoje se lidé více či méně setkávají s určitými milníky, které specifikují zaměření výkonu profese a mění formu a někdy i obsah profesních aktivit (vytváření produktu vs. prodej produktu, zaměstnanecká pozice vs. podnikání v oboru apod.). Jejich působením a pod vlivem životních změn či zvrátů se vytvářejí četné kariérové dráhy, na jejichž popis a vystižení nestačí dosavadní kariérové typologie.

Klíčová slova: profesionální dráha, fáze kariérového vývoje, kariérové typy

A major part of a person's life consists of preparing for a professional path, its active fulfillment, and gradual professional disengagement that consequently leads the professional activities to come to a full stop. This process goes through several stages. At the end of the 1980s D. E. Super and his co-workers worked out and published a theory, which is very stimulating and inspiring for the stages' segmentation and more detailed differentiation. The conclusion of each of these stages represents a symbolic intersection, which urges us or forces us to make a decision regarding the direction of the next stage. We could use working titles for these stages such as (1) career prospects, (2) career direction, (3) career profiling, and (4) career's gradual end. During the course of the given stages decisions of an individual are influenced by factors, which arise from his/her personality (interests, value orientation, ambitions etc.), as well as from his/her immediate

social environment and from situational opportunities. These factors have different significance and meaning during individual stages of professional development. During the course of career development people more or less come across certain milestones, which specify the direction of their professional activities, and which change the form and sometimes even the content of professional activities (creating a product versus selling a product, an employee position versus private enterprise in the field etc.). Through their effect and under the influence of life changes and turmoil many career paths are created, and the existing career typologies are not sufficient for their description and perception.

Key words: professional path, stages of career development, career typologies

---

Zárodečné profesní sebepojetí optikou projektivních metod

Yvona Mazehóová¹

¹Katedra psychologie PF JCU v Českých Budějovicích

mazeh@pf.jcu.cz

Studie prezentuje data získaná v rámci dlouhodobé práce se studenty psychologie na rozvoji jejich profesního sebepojetí. V rámci semináře profesní identity se studenti zabývají vlastní motivací ke zvolené profesi, ale seznamují se také cestou vlastní zkušenosti i s výpovědní silou projektivních metod. Klíčovou metodou pro zpracování tématu jsou profesní koláže, inspirované zadáním Hattinghové (2003). Dosavadní výsledky práce se studenty učitelství a studenty psychologie jsou v článku stručně shrnuty. Studie dále porovnává sebereflexi studentů, jejich profesního očekávání i hodnocení vlastních motivů a dispozic pro práci psychologa s projektivním materiálem získaným prostřednictvím profesní koláže, barevné modifikace Warteggova testu, semiprojektivní metody k zjištění implicitních motivů Multimotive grid (MMG; Sokolowski, Schmalt, Langens, Puca, 2000), barveného autotypu. Hlavní metodou analýzy dat je vícečetná případová studie, v závěru se snažíme vyhodnotit i metodologické přínosy práce.

Klíčová slova: profesní identita, sebepojetí, motivace, projektivní metody

---

Oddanost' k práci a nezamestnanost'

Devoting to Work and Unemployment

Milica Schraggeová¹, Viera Cviková¹

¹Katedra psychológie FF UK v Bratislavě

milica_schragge@yahoo.com

Platená práca poskytuje okrem ekonomického zabezpečenia aj významné psychosociálne benefity (identita, status, časová štruktúra, sociálne kontakty). Príspevok sa zameriava na otázku neekonomického významu práce pre nezamestnaných v širších súvislostiach motivácie a presvedčení o sebauplatnení. Výskum bol realizovaný na vzorke 330 nezamestnaných vo veku 18 – 60 rokov. Väzba na prácu bola zisťovaná

pomocou škály WIS (Work Involvement Scale), ktorá predstavuje subjektívne posúdenie významu jej latentných, psychosociálnych funkcií. Výskum sledoval vplyv demografických faktorov (vek, vzdelanie, status, rod, ekonomická situácia) na mieru oddanosti k práci. Druhú skupinu faktorov, ktorých vplyv sa skúmal predstavovali charakteristiky profesie a minulého zamestnania (predchádzajúca pracovná skúsenosť, spokojnosť v predchádzajúcom zamestnaní). Tretiu skupinu skúmaných faktorov predstavovalo presvedčenie o sebauplatnení (self-efficacy) a motivácia nájsť si zamestnanie. Výsledky potvrdili, že väčší záväzok k práci a väzba na minulé zamestnanie znamená horšie prežívanie nezamestnanosti. Výsledky tiež vyvracajú predstavu vzťahu medzi mierou nezamestnanosti s nízkou pracovnou motiváciou.

Klíčovú slova: záväzok k práci, nezamestnanosť, sebaúčinnosť

The paid work is a major source of economic and psychosocial life satisfaction (identity, status, time structure, social contacts). This study is focused on the no economic sense of work for the unemployed people. The research was realized on the sample of 317 unemployed persons 18 to 59 years old. The work commitment was measured using the Work Involvement Scale (WIS) that represents the subjective judgment of work in general. The research evaluated the impact of demographic factors (age, education level, status, gender, economic situation) on the employment commitment. The impacts of the satisfaction in previous employment as well as the self-efficacy were also examined. The results revealed the importance of perceived economic situation of unemployed and also some gender differences. The results contradict presumption on the relationship between length of unemployment and low work motivation.

Keywords: employment commitment, unemployment, self-efficacy

Štúdiá vychádza s podporou projektu Vega 10/025/00

Konflikt pracovnej a rodinnej roly, prehľadová štúdiá

Work and family conflict

Zuzana Polťáková¹

¹*Katedra psychológie FF UCM v Trnave*

zuzkapoltakova@gmail.com

Viacere svetové výskumy z oblasti sociálnej a pracovnej psychológie poukazujú na fakt, že svet práce a svet rodiny sa navzájom ovplyvňujú, pričom hovoríme o pracovno-rodinnom konflikte. Vo všeobecnosti sa dá povedať, že ide o konflikt rolí (pracovnej a rodinnej), ktorý funguje dvomi smermi, (1) práca zasahuje do rodiny a (2) rodina zasahuje do práce. Tento príspevok sa zaoberá podrobným teoretickým rozpracovaním daného problému: ozrejmuje niektoré teoretické modely (pôvodný, dvojdimenzionálny a multidimenzionálny), faktory vzniku takéhoto konfliktu (pracovné, nepracovné a individuálne, teda osobnostné a demografické), jeho možné dôsledky, ktoré logicky môžu zasahovať do pracovnej i rodinnej sféry jednotlivca, spôsoby riešenia pracovno-rodinného konfliktu (harmonizácie pracovnej a rodinnej roly), zahŕňa prehľad viacerých zahraničných výskumov a ich výsledkov v danej oblasti. Keďže u nás (SR, ČR)

nie je tento problém vedecky dostatočne rozpracovaný, v príspevku sa tiež pokúšame načrtnúť možné smerovanie výskumu daného problému, a tiež možnosti diagnostiky.

Klíčová slova: konflikt rolí, pracovná rola, rodinná rola, modely, faktory

Many researches in the field of social and organizational psychology show that the world of family and the world of work influence each other; so we can talk about family – work conflict. In general the family – work conflict is a conflict of roles (family and work) which operates in two directions, (1) work influences the family and (2) family influences the work. We discuss some theoretical scopes of this problem: theoretical models (original, two-dimensional and multi-dimensional), factors of origins of this conflict (work, personal, demographic), it's possible consequences which can interfere the family and work life of individual, ways of solution of family-work conflict (roles harmonization), includes an overview of foreign researches in this field. Since in Slovakia and Czech Republic this topic is not enough scientifically processed, we try to outline in our contribution possible research and diagnostics directions of above mentioned issue.

Keywords: conflict of roles, working role, family role, models, factors

Otázky a otazníky

Questions and questioning

Jana Marie Havigerová¹, Jiří Haviger²

¹*Ústav primární a preprimární edukace PdF UHK v Hradci Králové,*

²*Katedra informatiky a kvantitativních metod PdF UHK v Hradci Králové*

jana.havigerova@uhk.cz

Príspevek se věnuje tématu otázek a dotazování, jako významné složky informačního chování. Popsány jsou základní teoretické aspekty a definovány hlavní pojmy. Pomocí analýzy korpusu Schola2010 je prokázán neuspokojivý stav současného školství z hlediska kladení otázek (80 % otázek kladou učitelé, většina otázek položených učitelem má charakter doplňkových otázek a otázek aktivujících pouze paměť, ve třídě položí dotaz průměrně 3 až 4 žáci – chlapci o něco málo častěji, než dívky - a to zpravidla jen jeden jediný dotaz). Tento fakt je diskutován a je navrženo několik konkrétních opatření jako první pomoc pro učitele pro podporu správného dotazování ve škole.

Klíčová slova: otázky, informační chování, školní vzdělávání, kritické myšlení, techniky kladení otázek ve škole

The paper deals with the topic of questions and questioning, as important components of information behavior. There described the basic theoretical aspects and defined key terms (information society, information literacy, information behaviour). It is proved unsatisfactory state of contemporary education in the field of asking questions by corpus Schola 2010 analysis (eg. 80% of the questions ask teachers, the majority of teacher's questions has the character of additional one, tags, and activating only the memory, on average only 3 to 4 students poses a question during lesson - boys slightly more often than girls - and one pupil poses usually just one question). This fact is discussed and suggested several specific suggestions as first aid for teachers to support a proper inquiry in school.

Keywords: questions, informatik behaviour, school education, critical thinking, asking questions techniques at school

Príspevek je součástí řešení výzkumného projektu GAČR č. P407/11/0426.

Miera (ne)zdieľania sociálnej klímy triedy žiakmi

The degree of (non)sharing social classroom climate by pupils

Lucia Gálová¹, Tomáš Sollár¹

¹Ústav aplikovanej psychológie FSVaZ UKF v Nitre

lucia.galova@ukf.sk

Príspevok sa zameriava na konceptualizáciu sociálnej klímy triedy prostredníctvom jej zdieľanosti žiakmi. Uvedená konceptualizácia je riešená použitím jednoduchého konsenzuálneho modelu (Chan, 1998), ktorý definuje konštrukt na vyššej úrovni na základe podmienky zdieľania. Dôvodom výberu tohto modelu je kritika používania modelu aditívneho, ktorý vo výskume klímy triedy používa pre stanovenie konštraktu klímy priemer hodnotení žiakov bez ohľadu na variabilitu medzi jednotlivými žiakmi. Výskumnú vzorku tvorilo 6 tried 4. až 6. ročníka jednej základnej školy v Nitrianskom kraji. Žiaci uvedených tried vyplnili dotazník Naša trieda (Fraser, Fisher, 1986), ktorý obsahuje 25 výrokov charakterizujúcich život v triede, rozdelených do 5 oblastí: spokojnosť v triede, konflikty v triede, súťaživosť v triede, náročnosť učenia a súdržnosť triedy. Zdieľanie bolo kontrolované pomocou viacerých indexov konsenzu (percentuálne vyjadrený súhlas, Brennan-Predigerov koeficient kappa, Gwetov koeficient AC₁) a zároveň aj použitím konfiguračnej frekvenčnej analýzy. V závere identifikujeme dimenzie dotazníka Naša trieda, ktoré boli zdieľané v najvyššej miere a diskutujeme porovnanie jednoduchého konsenzuálneho modelu a aditívneho modelu konceptualizácie klímy triedy.

Klíčov^a slova: Klímy triedy. Kompozičné modely. Aditívny model. Jednoduchý konsenzuálny model. Súhlas posudzovateľov.

The article focuses on the conceptualization of social classroom climate through its sharing by pupils. The conceptualization is solved using a simple consensus model (Chan, 1998, In: Lebreton, Senter, 2008), which defines the construct at a higher level by sharing conditions. The reason for selecting this model is a critique of the use of an additive model, which in the classroom climate research is used to determine the climate construct by the average of the pupils assessment, regardless of variability between individual students. The research sample consisted of six classes of 4. to 6. grade in elementary school in Nitra region. Students completed the questionnaire My Class Inventory (Fraser, Fisher, 1986). Sharing was controlled by a several indices of consensus (expressed as a percentage agreement, Brennan-Prediger coefficient kappa and Gwet coefficient AC₁). In conclusion, we identify dimensions of My Class Inventory, which were shared at the highest level and discuss a comparison of the simple consensus model and additive model of conceptualization classroom climate.

Keywords: Classroom climate. Composition models. Additive model. Simple consensual model. Interrater agreement.

Analyza trávení volného času žáků 2. stupně základní školy

Analysis of free time of 2.degree basic school pupils

Veronika Ježková¹, Jitka Klímenková²

¹Psychologický ústav FF MU v Brně,

²Základní škola Janáčkovo náměstí 17 Krnov

vercajezecek@hotmail.com

Príspevek navazuje na pilotní studii „Hodnocení kvality života dětí školního věku na základě analýzy trávení času“ (SPO 2010). Na základě předchozích šetření jsme zhodnotili metody vhodné pro použití získávání informací u dětí tohoto věku a vytvořili metodu novou „Leporelo – můj den“. Omezila se tím nepřesnost dotazníků (dětí v dotaznících silně nadhodnocovaly) a neúplnost údajů z kvalitativního šetření. Žáci vyplňovali třístránkový rozvrh volného času, ve kterém byly jednotlivé dny rozděleny do půlhodinových intervalů. Zajímaly nás původní kategorie získané z dotazníkového šetření v porovnání s údaji v leporelu (např.: trávni času u počítače, televize, kroužky, koníčky, sport, atd.).

Klíčová slova: děti, volný čas, metoda Leporelo, činnosti

This report is following upon pilot study “Valuation of quality of life of pupil age children based on analysis of spending time” (SPO 2010). Pursuant to previous research, we evaluated methods useful for obtaining information from children of this age; and set up a new method “Leporelo (folding picture book) – my day”. That way was modified infidelity of questionnaires (children highly overvalued); and was reduced imperfection of qualitative searches. Pupils filled in 3 pages of free time timetable; every day of week was divided in half-hour intervals. We took interest in comparison of the beginning categories from the questionnaires with the results in Leporelo (e.g.: spending time by computer, television, hobby group, interests, sport, etc.).

Keywords: children, free time, method Leporelo (folding-picture book), activities

---

Analyza faktorov školskej záťaže u žiakov 2. stupňa ZŠ a ich využitie pre tvorbu meracieho nástroja

Analysis of school stress factors of pupils at second stage of primary education and their application by generation of a measuring instrument

Barbora Krelová¹, Michaela Vaňová²

¹Spojená škola-Gymnázium Mikuláša Galandu, Horné Rakovce 1440/29, Turčianske Teplice

²Katedra psychológie PdF UMB v B. Bystrici

b.krelova@centrum.sk

Vysoké nároky na žiakov, neustále zmeny vo vyučovacom procese a nevhodné prostredie tried, robia zo školy pre dieťa významný zdroj záťaže. Príspevok podáva stručnú teoretickú syntézu problematiky školskej záťaže žiakov, na základe ktorej sme následne vytvorili dotazník s 80-timi uzatvorenými otázkami s kardinálnou škálou (1-4), zisťujúci potenciálne faktory školskej záťaže. Dotazník bol položený reprezentatívnej vzorke 400 žiakov vybraných skupinovým náhodným výberom (jednotlivé školské triedy) zo základného súboru (cca 30 000 žiakov 7. ročníka 2. stupňa ZŠ V Slovenskej Republike). Použitím metódy faktorovej analýzy boli vygenerované hlavné komponenty a určené štatisticky významné otázky z dotazníka. Z nich sme následne vytvorili výsledný dotazník vhodný na komparáciu školskej záťaže u rôznych skupín žiakov, predovšetkým 2. stupňa ZŠ.

Klíčová slova: záťaž, faktory školskej záťaže, stres, škola, starší školský vek

High demands on the students, endless changes in educational process and an inappropriate classroom environment; all these factors make from the school a significant source of stress for the children. This article represents a short synthesis of theoretical issues of school stress. On this base we created a questionnaire which consists of 80 closed questions with cardinal scale (1-4), which detects potential school stress factors. The questionnaire was used on a representative sample of 400 pupils, which were randomly selected (individual classrooms) from basic file (about 30 000 pupils from 7th class at second stage of primary education in the Slovak Republic). The main components and statistically significant questions of the questionnaire were generated by using the factor analysis. At the basis of those we created the final questionnaire suitable for comparing school stress in different groups of students, especially at second stage of primary education.

Keywords: School Stress, School Stress Factors, Stress, School, Older School Age

Percepce zátěže mužů a žen a strategie zvládání

Perception of stress and coping strategies in men and women

Karel Paulík¹

¹*Katedra psychologie a aplikovaných sociálních věd FF OU v Ostravě*

paulik@osu.cz

Cílem příspěvku je zabývat se možnými rozdíly mužů a žen v hodnocení a prožívání zátěže spojené s výkonem zaměstnání a se životem vůbec a ve volbě strategií zvládání stresových situací v životě a v zaměstnání. Přitom jde především o to, zda se příslušníci jednotlivých biologických pohlaví (podle toho, jak se k němu sami hlásí), chovají v situacích, kdy jsou vystaveni zvýšené zátěži, kterou musí zvládat, v podstatě stejně nebo odlišně, zda volí stejné nebo odlišné copingové strategie. Výzkum je realizován na skupině dospělých (cca 120 osob) vykonávajících různé profese s využitím škálovaných otázek (pětibodová škála) zaměřených na to, jak prožívají a hodnotí svou pracovní a mimopracovní zátěž. Chování v zátěžových situacích je zjišťováno pomocí dotazníku CSI (Tobin, Holroyd, Reynolds) tvořeném 72 položkami umožňujícími určit copingové strategie na třech hierarchických úrovních.

Klíčová slova: stres, copingové strategie, percepce zátěže, muži, ženy

This paper examines possible differences between men and women in their evaluation and experience of work-related and general life-related stress, as well as in their choice of strategies for coping with stress situations. The authors focus particularly on whether members of each sex behave when exposed to increased levels of stress, and whether they choose the same or different coping strategies. The research was carried out on a group of 204 adults from various professions, using questions to elicit responses on a five-point scale with regard to the respondents' experience and evaluation of work-related and non-work-related stress. Their behaviour in stress situations was determined using a CSI questionnaire (Tobin, Reynolds, Holroyd).

Keywords: Stress, coping strategy, perception of stress, men, women

Příspěvek vychází z výzkumu podpořeného grantem GAČR č. 406/09/ Zvládání zátěže mužů a žen.

Tvorivosť, vplyv rodiny a reziliencia adolescentov

Creativity, family influence and resilience of adolescents

Eva Szobiová¹

¹*Katedra psychológie FF UK v Bratislave*

szobiova@fphil.uniba.sk

Na tvorivosť a rezilienciu sa vo všeobecnosti nazerá ako na faktory podporujúce optimálny vývin jedinca v kontexte minulej alebo súčasnej nepriazne. Autorka prináša v našich podmienkach neobvyklý pohľad na tieto dva fenomény, pričom uvažuje o ich prienikoch a odlišnostiach v individuálnych, rodinných a kontextových aspektoch. Problematiku ilustruje vlastnými výskumnými zisteniami týkajúcimi sa rodinnej konštelácie, individuálnej a rodinnej reziliencie (Škála reziliencie, Child and Youth Resilience Measure, Family Hardiness Index) na jednej strane a aktuálnej úrovne tvorivosti spolu s doterajšími životnými výtvormi na druhej strane (Test Schöpferischen Denken - Zeichnerisch, Tvorivé životné výtvary) u 50 adolescentov, ktorí sú v adaptačnej fáze univerzitného štúdia.

Klíčovú slova: individuálna a rodinná reziliencia, tvorivé myslenie, životné výtvary, rodinná konštelácia

The author introduces an unusual view on creativity and resilience in our environment and contemplates their differences and overlapping from individual and family aspects. The problem is illustrated by author's own findings about the parenting style, individual and family resilience (Resilience Scale, Child and Youth Resilience Measure, Family Hardiness Index) on one hand and actual level of creativity on the other (Test Schöpferischen Denken – Zeichnerisch) in 63 adolescents, who are in the adaptive stage of the university studies.

Keywords: individual and family resilience, creative thinking, family influence, parenting style

---

Optimisté a jejich chování vztahující se ke zdraví

Optimism and Health-related Behaviour of Czech University Students

Jaroslava Dosedlová¹, Zuzana Slováčková¹, Helena Klimusová¹, Vladimír Kebza²

¹*Psychologický ústav FF MU v Brně,*

²*Státní zdravotní ústav v Praze*

dosedlova@mail.muni.cz

Prezentovaná studie se věnuje dílčímu úkolu výzkumného projektu podporovaného Grantovou agenturou ČR s názvem Kognitivní předpoklady zdraví podporujícího chování (reg.č.406/09/0611). Jejím cílem je ověřit, zda se optimismus pojí s vyšší aktivitou ve vztahu k vlastnímu zdraví a naopak pesimismus koreluje s pasivitou.

Tento vztah byl opakovaně prokázán ve výzkumech realizovaných v USA, nevíme však, zda je platný i pro českou populaci. Výzkumný soubor tvoří vysokoškolští studenti několika vysokých škol v České republice.

Klíčová slova: optimismus, pesimismus, zdraví podporující chování

The research studies a particular theme of a project supported by Czech Grant Agency (No. 406/09/0611). This exploratory study contributes to clarifications on relation among dispositional optimism/pessimism, optimism/pessimism as an explanatory style and health-related behavior. The main aim of the presented study is to verify on a sample of Czech respondents the relationship between optimism and high activity towards own health and, on the contrary, the connection between pessimism and passivity, which was proven in the US. The research sample consisted of students from universities in the Czech Republic in 2010 (N=1617). Rate of optimism/ pessimism of Czech university students, was confirmed as provable predictor only in connection with care for mental hygiene, where it explains 31% of variance. These results differ from the results of presented studies in USA and in some Europe countries, where higher rate of optimism is connected to the higher activity in general and specifically in the relationship to own health. Our findings confirm, that mainly construct of optimism as an explanatory (cognitive) style is culturally conditional.

Keywords: optimism, pessimism, health-related behaviour

Psychologické prediktory a koreláty subjektivně vnímaných zdravotních potíží: longitudinální perspektiva

Psychological predictors and correlates of subjectively assessed health problems:
a longitudinal perspective

Alena Slezáčková¹, Katarina Millová¹, Marek Blatný¹, Martin Jelínek¹

¹Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.

alena.slezackova@phil.muni.cz

Dílčí studie vycházející z Brněnského longitudinálního výzkumu optimálního celoživotního vývoje se zabývá zkoumáním psychologických korelátů zdravotních problémů u osob středního věku a jejich prediktorů v adolescenci. Výzkumný soubor byl tvořen 74 jedinci ve středním věku (32 mužů a 42 žen ve věku od 41 do 44 let), kteří v longitudinální studii participují již od roku 1961. Z analýzy dat získaných pomocí metod EPI, SOC, NEO, TCI, Logo-test a Dotazník zdravotního stavu vyplývá, že nejvýraznějším prediktorem zdravotních potíží v dospělosti je míra extraverte ve věku 16 let (-0,318; $p < 0.05$). Ve středním věku byly nalezeny souvislosti psychosomatických potíží a míry extraverte (-0,267; $p < 0.05$), neuroticismu (0,431; $p < 0.01$), sense of coherence (-0,361; $p < 0.01$) a sebedirektivity (-0,352; $p < 0.01$). Konkrétní zdravotní problémy (bolest, dechové obtíže) ve středním věku souvisejí také s mírou existenciální frustrace (0,321; $p < 0,01$) a sebedirektivitou (-0,292; $p < 0,005$). Výsledky této studie upozorňují na význam

zkoumání psychologických prediktorů a korelátů zdravotního stavu osob v dospělém věku.

Klíčová slova: longitudinální výzkum, subjektivně vnímané zdraví, koreláty, prediktory

Partial study based on Brno longitudinal research of optimal life-long development examines the psychological correlates of health problems in people of middle age and their predictors in adolescence. The sample consisted of 74 participants (32 men and 42 woman aged from 41 to 44 years) who participate in the longitudinal study running from 1961. An analysis of data obtained using the methods EPI, SOC, NEO, TCI Logo-test and health questionnaire revealed that the most significant predictor of health problems in adulthood is extraversion at age 16 (-0.318, $p < 0.05$). We found in middle age connections between psychosomatic problems and the degree of extraversion (-0.267, $p < 0.05$), neuroticism (0.431, $p < 0.01$), Sense of Coherence (-0.361, $p < 0.01$) and self-directedness (-0.352, $p < 0.01$). Specific health problems (pain, shortness of breath) in middle age are also connected to the degree of existential frustration (0.321, $p < 0.01$) and self-directedness (-0.292, $p < 0.05$). The results of this study highlight the importance of studying the psychological correlates and predictors of health status of individuals in adulthood.

Keywords: longitudinal study, subjectively assessed health, correlates, predictors

Výzkumná studie byla podpořena grantem GA ČR, reg. č. P407/10/2410.

Projektívne metódy ako alternatívny a komplementárny nástroj skúmania konceptu reziliencie

Projective methods as an alternative and complementary tools in resilience research

Katarína Ludrovská¹

¹*Katedra psychológie FF UK v Bratislave*

katarina.ludrovska@fphil.uniba.sk

K premýšľaniu o použití netradičných spôsobov skúmania konceptu reziliencie autorku inšpirovali informácie o skutočnosti, že teória reziliencie detí a adolescentov sa doteraz spoliehala predovšetkým na kvantitatívne výsledky testov, dotazníkov a sebaopisovacích škál. Postupný odklon výskumníkov od ponímania reziliencie ako výsledku jednotlivých interných charakteristík človeka, k definovaniu reziliencie ako súboru vzťahov rôznych protektívnych faktorov, ale nevyhnutne iniciuje potrebu skúmať rezilienciu komplexnejšie. Projektívne metódy predstavujú alternatívny a komplementárny prístup k dôslednejšej explorácii a lepšiemu porozumeniu aspektov a procesov tohto konštraktu. Adlerovská psychológia, v kontexte ktorej autorka koncept reziliencie skúma, má k dispozícii hneď niekoľko originálnych nástrojov, ktoré dokážu odhaliť inak skryté aspekty pozitívneho psychosociálneho vývinu mladých ľudí, ktorí sa ocitli v nepriaznivých a rizikových životných podmienkach. Jedná sa o prvé výskumné

uplatnenie metódy raných spomienok v naznačených súvislostiach, dobrú perspektívu autorka ilustruje na konkrétnom príklade.

Klíčová slova: Reziliencia. Adlerovská psychológia. Projektívne metódy. Rané spomienky. Silné stránky.

Resilience theory of children and adolescents has been relied so far mainly on quantitative results of tests and questionnaires. Comprehensive resilience requires an examination confirmed by researchers from understanding resilience as a result of internal characteristics, to define as a set of relations of the different protective factors. The author, therefore, examines the concept and has decided to use the unconventional methods. Projective methods provide an alternative and complementary approach for improved exploration and better understanding of aspects and processes of resilience. Adlerian psychology has available several original tools that can reveal this, otherwise hidden aspects of positive psycho-social development of young people living in adverse and risky social ecologies. This research paper reports on the first application of methods of early recollections in resilience research. The author illustrates the good experience on a particular example.

Keywords: Resilience. Adlerian psychology. Projective methods. Early recollections. Strengths

---

Zvládání role matky dítěte se specifickou poruchou učení

Jana Kouřilová¹

¹Katedra pedagogiky a psychologie, PF JCU v Českých Budějovicích

jkouril@pf.jcu.cz

Studie je zaměřena na to, jak matky dětí se SPU reagují na přítomnost SPU z svých dětí, tzn. jak prožívají a kognitivně zpracovávají zjištění diagnózy SPU u svých dětí, jak se na tuto skutečnost adaptují, jakých copingových strategií a obranných mechanismů v těchto souvislostech využívají a jaký je dopad celé situace na rodiny, resp. děti, příp. jak tato faktory ovlivňují reedukaci SPU u jejich dětí. Sledováno je především to, jak matka celou situaci percipuje a prožívá (jaké příčiny ona sama SPU přisuzuje, v jakých kontextech ji vnímá), co vnáší SPU do jejich života (jaké změny v prožívání, denním režimu, nutnosti jiného náhledu na dítě, změny požadavků, očekávání apod.). Výzkum je probíhal u matek, jejichž dětem byla psychologickým vyšetřením diagnostikována SPU především formou hloubkového rozhovoru, který byl poté kvalitativně vyhodnocen.

Klíčová slova: specifické poruchy učení, role matky, doping

Engaged epistemology: the limits of understanding in philosophy and psychiatry

Andrzej Kapusta¹

¹Maria Curie-Sklodowska University, Lublin, Poland

andrzej.kapusta@poczta.umcs.lublin.pl

My presentation addresses the status of understanding in psychopathology – the theoretical subdiscipline of psychiatry that studies abnormal behaviours and attempts to express some mental and emotional anomalies in clear categories. Starting from a relatively limited set of issues demands reference to a range of discussions and questions of specific character relating to human experience, knowing other minds, which are posed in humanities and philosophy, as well as some studies in methodology of science. The main aim of the presentation is to prove that the concept of “understanding” refers also to insanity or psychosis and that it reveals some essential characteristics of the phenomenon. Philosophical analyses of the issue are aimed to allow for a formulation of a satisfactory approach of the problem which would be able to reconstruct our common ways of understanding other individuals’ thoughts, emotions and behaviour, and thus, to apprehend the character of common experience deformation, and finally, to grasp our failure to understand people with psychotic disorders.

Keywords: epistemology, philosophy of psychiatry, understanding, delusions, hermeneutics

---

Přístupy v arteterapii a v artefiletice jako mosty k osobnosti člověka

Ways in Art-therapy and in Art-philetic Approach as Bridges toward the Human Personality

Mariana Bažantová¹

¹Oddělení společenských věd LF UK v Hradci Králové

bazantovam@lfhk.cuni.cz

Arteterapie s užitím neverbálních expresivních technik se uplatňuje jako psychoterapeutický přístup především v klinické praxi. Artefiletika rovněž užívá tvorbu a expresivní techniky k sebevyjádření a uplatňuje se především ve výchovné praxi. Společným principem obou přístupů je sebepoznání. Rozdíl je v pojetí člověka a jeho osobnosti. Z hlediska metafory, uvedené v názvu konference, vidí arteterapie životní křižovatku jako problém, který brání člověku v pokračování na jeho cestě a který je nutno

řešit. Artefiletika si všímá spíše člověka jako takového stojícího na životní křižovatce, než křižovatky samotné. V klinické praxi posuzujeme osobnost člověka jako objekt, který odpovídá normativním hodnotám, případně sledujeme do jaké míry (ve standardní odchylce) se od této normy odděluje. Ve výchovné praxi předpokládáme schopnost rozvoje lidské osobnosti v každém životním období, osobnost je neustále proměňujícím se fenoménem až do okamžiku smrti člověka. Přístup k člověku, jeho osobnosti a jeho životní cestě, jak je zde uveden z hlediska klinické nebo výchovné praxe, se odráží rovněž v arteterapii a v artefiletice. Cílem příspěvku je podrobněji ukázat, jak s koncepty osobnosti a životní cesty člověka zachází v rámci svého pojetí oba přístupy, v čem se shodují a v čem se liší.

Klíčová slova: arteterapie, artefiletika, klinická a výchovná praxe, rozvoj osobnosti, křižovatka života

Art-therapy with its nonverbal expressive techniques is used as psychotherapeutic approach primarily in the clinical practice. Art-philetic approach uses creative activities and expressive techniques as well for the self-expression primarily in the education. The principle of both approaches is the self-reflection. The difference is in conception of human being and personality. It is possible to say as the metaphor of this conference that we look on the cross-road of life in art-therapy like on the problem we have to solve because it inhibits in continuation in human's life progress. While art-philetic approach looks on human being as such standing on the cross-road of life, not so the cross-road itself. There is a view of human personality in clinical practice as an object corresponding to normative data eventually is measured the range of deviation from norms. In educational practice is expected the presumption of human personality development in all periods of life. The personality is the phenomenon constantly changing and growing till the human's death. Ways of conception of human being, his/her personality and his/her life progress, as it is in clinical and educational practice, are reflected also in art-therapy and art-philetic approach. The goal of the report is to show in more detail both approaches, what is equivalent and what is different, as they deal with the conceptions of personality and cross-road of life.

Keywords: art-therapy, art-philetic approach, clinical and educational practice, personality development, cross-road of life

---

„Vždyť to děláj všichni“...jen my o tom nevíme

Výskyt sebepoškozujícího jednání u dětí staršího školního věku - předběžné výsledky z pilotní studie

Occurrence of Self-harming Behaviour among Children of Secondary School Age. The Pilot Study

Iva Burešová¹, Veronika Hrubá¹

¹Psychologický ústav FF MU

buresova@phil.muni.cz

Studie se zabývá v našich podmínkách podceňovaným jevem - problematikou výskytu sebepoškozování u dětí ve vývojovém období staršího školního věku a jeho vybranými souvislostmi. Výsledky kvantitativního výzkumného šetření přinesly alarmující zjištění: ve zkoumané skupině probandů (n=235), byla identifikována více než pětina dětí, jež měly vlastní zkušenost se sebepoškozujícím jednáním. Současně více než 60% dětí z této skupiny mělo se sebepoškozováním zkušenost zprostředkovanou skrze své vrstevníky. Kromě mapování výskytu tohoto jevu jsme se dále zabývali rovněž preferovanými a nejčastěji užívanými technikami sebepoškozování, jejich genderovými odlišnostmi, či souvislostí mezi subkulturami, jež se k tomuto jednání otevřeně hlásí (Emo, Gothik) a výskytem tohoto jevu u jejich příznivců a dalšími tématy. Předkládané předběžné výsledky této pilotní studie považujeme za příspěvek k porozumění fenoménu sebepoškozování a jeho vybraným širším souvislostem, přičemž mohou být cenným východiskem pro realizaci dalšího výzkumu v oblasti, volbu adekvátní strategie preventivní práce s dětmi v tomto kritickém vývojovém období i vodítkem pro dětské psychology, lékaře, pedagogy a etepedy, kteří se s uvedeným jevem setkají v rámci své praxe.

Klíčová slova: Sebepoškozování, sebepoškozující jednání, sebeubližování, autoagresivní jednání, starší školní věk, raná adolescence

The aim of this study was to explore self-harming behavior among children of secondary school age. This quantitative study was a pilot research for project, which deals with self-harming behavior and its context. In the study sample (n=235) we found more than 25% of children who admitted their own self-harming experience. We also found more than 60% of children, who had mediated self-harming experience by peers. One of the objectives of this study was to identify the most common techniques of self-harming injuries. The most frequent technique was scratching without location (53%), than hitting oneself (48.5%) and wrist cutting (45.5%). We also found the correlation between cultures which are open to self-harm (Emo, Goth) and the occurrence of self-harm. Furthermore, we detected a relationship between self-harm and ideas about suicide. We also confirmed a correlation between self-harm and substance abuse. We hope that results of this study should help to understand the self-harming behavior, which is currently widespread among school-aged children. It should be a useful guide for those, who are working with the youth.

Keywords: Self-harm, Self-mutilation, Non-suicidal Self Injury, Repetitive Self-harm, Children and Adolescents, Teenagers

---

Užívání neutralizačních technik u nekriminální populace v kontextu osobnostních charakteristik

Neutralization Techniques Used by Noncriminal Population in Context of
Commitment to Conventional Norms and Self-concept

Michaela Borovanská¹, Markéta Jankovská¹, Mojmír Tyrlik¹

¹Katedra psychologie FSS MU Brno

michaela.borovanska@mail.muni.cz

Studie se zaměřuje na popsání fungování obranných mechanismů sloužících k vyrovnávání se s vlastním jednáním, které není společností zcela akceptováno, resp. je obvykle označováno za společensky nežádoucí, a to u dospělé nekriminální populace. Takovými obrannými mechanismy jsou např. neutralizační techniky, které popsali ve své práci Sykes a Matza (1957) v souvislosti s vysvětlováním juvenilní delikvence. Obdobné techniky však, jak upozorňují autoři teorie a dokládají ve svých studiích jejich následovníci, používají i nedelikventní jedinci tehdy, pokud u nich vznikají pocity viny či studu v souvislosti s nesouladem mezi jejich jednáním a přesvědčením. V této studii kombinující kvalitativní i kvantitní metodologii se zabýváme takovým jednáním, které je v naší společnosti celkem běžné, avšak zároveň je považováno za sociálně nežádoucí, nemorální či neetické. Zajímá nás zejména, jaké neutralizační techniky jsou obvyklé u nekriminální dospělé populace, jak souvisí míra využívání neutralizačních technik s mírou přijetí závazku ke konvenčním normám, jakou roli zde hrají určité osobnostní charakteristiky či míra intelektu.

Klíčová slova: Neutralizační teorie, neutralizační techniky, postoj ke konvenčním normám, sebekoncept

This paper introduces partial results of specific student research focused on neutralization techniques used by noncriminal population to protect from self-blame and self-image damage. The aim of the research is to understand the neutralization process of guilt or shame following conventional norms violating behaviour. This process introduced Sykes and Matza (1957) in their neutralization theory. The partial results in this paper includes findings of connection between the commitment to conventional norms and self-concept.

Keywords: Neutralization theory, neutralization techniques, commitment to conventional norms, self-concept

Možnosti a efekty podpory emocionálního a sociálního vývoje dětí předškolního věku

Possibilities and effects support emotional and social development of preschool children

Ilona Gillernová¹

¹*Katedra psychologie FF UK v Praze*

ilona.gillernova@ff.cuni.cz

Emocionální vývoj dítěte předškolního věku je spjat s jeho rozvíjejícími se sociálními aktivitami a příslušnými dovednostmi. Obecně lze uvést, že výsledkem socializace emocí v dětství je zejména: vědomí vlastního emočního stavu; rozpoznávání a porozumění emocím jiných na základě situačních a výrazových klíčů, později pak empatie pro emoční stavy jiných; užívání „emočního slovníku“; uvědomování si, že vnitřní stav nemusí odpovídat vnějšímu výrazu; uvědomění si, že interpersonální vztahy jsou do značné míry záležitostí toho, jak jsou emoce ve vztahu sdělovány a opětovány; dovednosti pro emoční self-efficacy. Rozvíjet prožívání dětí předškolního věku a podporovat jejich emocionální a sociální vývoj a rozvoj zahrnuje stimulaci, podporu, záměrné vytváření podmínek a podnětů rozvíjejících prožitky dítěte a regulaci (kultivaci) citových projevů a různých způsobů reagování a osvojování přiměřených projevů emocí.

Klíčová slova: děti předškolního věk, socializace emocí, emocionální a sociální vývoj, stimulace a regulace citových projevů

Emotional development of preschool children is associated with the evolving social activities and relevant skills. Overall, the result of emotion socialization in childhood, in particular: his own emotional state of consciousness, recognizing and understanding emotions of others based on situational and expressive keys, later empathy for the emotional states of others use "emotional vocabulary", realizing that the internal state may not correspond to the outer expression, the realization that interpersonal relationships are largely a matter of how emotions are communicated in a relationship and reciprocated; skills for emotional self-Efficacy. To develop experience of preschool children and support their emotional and social development includes the development and stimulation, support the deliberate creation of conditions and experiences of the child developing incentives and regulation (cultivation) emotional expressions and different ways of responding and acquisition of appropriate expressions of emotion.

Keywords: preschool children, socialization of emotions, emotional and social development, stimulation and regulation of emotional expressions

---

Vzťah lingvistických kompetencií a vyšších úrovní teórie mysle

Andrej Mentel¹

¹Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania, Bratislava

andrej.mentel@gmail.com

Doterajšie poznatky naznačujú, že existuje silný vzťah medzi vývinom teórie mysle u detí a vývinom niektorých syntaktických schopností. Iní autori naopak zdôrazňujú rolu osvojovania si mentálneho slovníka, predovšetkým sloviac vyjadrujúcich propozičné postojie („*X si myslí/vie/verí, že P^c*). Existuje však oveľa menej štúdií, ktoré by sledovali vzťahy medzi vývinom ToM a lingvistickými kompetenciami u detí vo vyššom veku. V predkladanej štúdiu sa zameriavame na vzťahy teórie mysle, schopnosti manipulovať s vedľajšími vetami doplnkovými, slovnej zásoby týkajúcej sa mentálnych a emocionálnych stavov a čítania s porozumením u detí 4. a 5. ročníka ZŠ. Vzorke žiakov (N = 800) bola zadaná batéria testov (Baron-Cohenov test „Čítania mysle z očí“, testy syntaxe a slovnej zásoby a test čítania s porozumením). Aby sa znížila záťaž jednotlivých žiakov, testy boli administrované v maticovom dizajne. Keďže sa štúdiu zameriava na individuálne rozdiely a nie populačné charakteristiky, na skórovanie v jednotlivých škálach využívame viacrozmerný Raschov model. Vzťahy medzi latentnými premennými odhaľujeme s využitím štruktúrneho modelovania.

Dweckovej implicitnej teórie inteligencie a sebaúcta u mladších a starších adolescentov

Dweck's model of implicit theories of intelligence and self-esteem among younger and older adolescents

Barbora Mesárošová¹, Lucia Čemová¹

¹Katedra psychológie FF UK v Bratislave

mesarosova@fphil.uniba.sk

V príspevku sa autorka podujala zistiť či rozdiely v sebaúcte a sebaúčinnosti u adolescentov súvisia s charakterom ich implicitnej teórie inteligencie a výkonovej motivácie podľa modelu Carol Dweckovej. Mladí ľudia sa líšia z hľadiska inklinovania k dvom teóriám inteligencie: a) k teórii entity - presvedčenie, že inteligencia je fixná entita, ktorú nemožno zmeniť; b) k ziskovej (incremental) teórii - presvedčenie, že inteligencia je tvárna kvalita, ktorú možno rozvinúť (zvýšiť) vlastným úsilím. Tomu zodpovedajú vzorce motivácie, ktoré sú pozorovateľné najmä u adolescentov v tranzitnom období pri prechode zo základnej na strednú školu a odrážajú sa v ich afektoch, kognícii a správaní. Dospievajúci vo výkonovej situácii reagujú vo všeobecnosti na situáciu zlyhania jedným z dvoch možných spôsobov. Niektorí jedinci vykazujú na kontrolu orientované vzorce správania. Iní vykazujú bezmocný vzorec správania. Zámerom príspevku je i zmapovať výskyt oboch vzorcov správania u mladších adolescentov, ktorí sa len prispôbujú po prijatí na strednú úroveň a starších adolescentov, ktorí sa už na stredoškolský režim prispôbili.

Klíčová slova: implicitné teórie inteligencie, teória entity, inkrementálna teória, na kontrolu orientované vzorce správania, bezmocný vzorec správania, sebaúcta, sebaúčinnosť

In this paper, the authors undertook to determine whether differences in self-esteem and self-efficacy in adolescents relate to the nature of their implicit theories of intelligence and power motivation according to the model of Carol Dweck. Young people differ in terms of tending to two theories of intelligence: a) the entity theory - the belief that intelligence is a fixed entity that can not be changed, or b) the incremental theory - the belief that intelligence is malleable quality that can be developed by help of their own efforts. This corresponds to the patterns of motivation, which is particularly noticeable among adolescents in transit during the transition from primary to secondary school and is reflected in their affective reactions, cognition and behavior. Adolescents in the power situation in general react to the situation of failure of one of two ways. Some individuals exhibit control-oriented patterns of behavior. Others show a helpless pattern of behavior. The aim of the paper is to map the incidence of both patterns of behavior in younger adolescents who are only admitted to adapt to high school and older adolescents who have already adapted to a secondary mode.

Keywords: implicit theories of intelligence, the entity theory, the incremental theory, control-oriented patterns of behavior, helpless pattern of behavior, self-esteem, self-efficacy

---

Rodinná konštelácia a reziliencia adolescentov

Style of Parenting and Resilience in Adolescents

Daniela Čechová¹

¹*Katedra psychológie FF UK v Bratislave*

daniela.cechova@fphil.uniba.sk

Výskumy o reziliencii dlhodobou potvrdzujú, že prítomnosť pozitívneho sociálneho prostredia má ochranný efekt na psychosociálne zdravie jednotlivcov. Priaznivé rodinné podmienky a zázemie predstavujú protektívny faktor, ktorý umožňuje lepšie zvládanie životných situácií, výziev a riešenie problémov. Rodinnú konšteláciu možno definovať širšie, okrem interakcie medzi rodičmi a deťmi, zahŕňa aj vzťahy medzi súrodencami, rodinné hodnoty, modely a celkovú atmosféru v rodine. Zaujímalo nás, aký je vplyv faktorov rodinnej konštelácie, najmä štýlov rodičovstva a percipovanej atmosféry v rodine na rezilienciu adolescentov, najmä ich sebaopoznanie a riešenie problémov. Prezentujeme výsledky dvoch realizovaných výskumov adolescentov: 14-16 ročných žiakov 9.ročníka dvoch základných škôl (N=146) a 17 mladistvých, umiestnených v reedukačnom domove vo veku 15-18 rokov. Adolescenti, ktorým rodičia prejavujú pozitívny záujem, riešili svoje problémy aktívnejšie (**), adolescenti hostilných(***) a nedôsledných rodičov (*) volia viac cestu pasívneho prístupu k riešeniu problémov. Analýza pološtruktúrovaného interview mladistvých s problémami správania poukazuje na nedôslednú až zanedbávajúcu výchovu. Ich reakciami na životné situácie bola agresivita, bitky, záškoláctvo, drogy, problémy s alkoholom a podobne. Čo sa týka

poradia narodenia, autonómna - nedôsledná výchova bola zistená v oboch výskumoch najmä u najmladších detí.

Klíčová slova: Rodinná konštelácia, Reziliencia, Rodičovstvo, Problémy v správaní, Riešenie problémov

Resilience research confirms that, in the long-term, the presence of a positive social environment has a protective effect on the psychosocial health of individuals. Beneficial family circumstances and background represent protective factors which facilitate a greater ability to cope with life situations, challenges and problem-solving. Family constellation might be more broadly defined: in addition to parent-child interactions, it also includes sibling relationships, family values, models and the overall family atmosphere. We were interested as to what the particular parenting styles might be on the resilience of adolescents, in particular on their problem-solving; partially we dealt also with the birth order. The results of the research study on adolescents are presented: 14-16 year-old students in the 9th year of four elementary schools (N=146). Those adolescents in whom parents express a positive interest solve their problems more actively (**), adolescents of hostile (***) and inconsistent parents (*) adopt a more passive approach to problem-solving. With regard to birth order, autonomous-inconsistent upbringing was particularly identified in the youngest children.

Keywords: Parenting Style, Family Constellation, Resilience, Adolescents, Birth Order, Solving Problems

**Prosocial Tendencies Measure–Revised (PTM-R) - prvá
skúsenosť s krátkou metodikou na meranie prosociálneho
správania**

Prosocial Tendencies Measure-Revised (PTM-R) – the first experimente with a
short instrument for measuring prosocial behavior

Peter Babinčák¹

¹*Institut psychologie FF PU v Presove*

babincak@unipo.sk

V slovenskom a českom jazykovom prostredí absentuje zaužívaná metodika na meranie prosociálneho správania, či tendencií k takémuto správaniu. Carlo a kol. (2003) zostrojili krátku 21 položkovú sebaopisovacia škálu na meranie šiestich typov prosociálneho správania. Slovenská verzia PTM-R bola predložená 97 respondentom za účelom overenia psychometrických vlastností metodiky. Subškály nástroja vykazujú uspokojivé hodnoty reliability. Pre overenie konštruktivej validity nástroja bola realizovaná korelačná analýza s premennými veku, rodu, vierovyznania a vzdelania.

Klíčová slova: prosociálne správanie, morálne usudzovanie, tendencie k prosociálnemu správaniu

The Czech and Slovak language environments lack an established methodology for measuring pro-social behavior, or tendencies to such behavior. Carlo et al. (2003) constructed a short twenty - one item self-evaluation questionnaire for measuring six types of pro-social behavior. Slovak version of the PTM-R was presented to ninety - eight respondents in order to verify the psychometric properties of the instrument. Subscales of the tool have shown satisfying values of reliability. Correlation analysis with the variables of age, gender, religion and education was performed to verify the construct validity of the instrument.

Keywords: prosocial behavior, moral reasoning, tendencies to prosocial behavior

Štúdia je súčasťou grantovej úlohy VEGA č. 1/0759/10

Rodinné procesy z pohľadu adolescenta a rodiča

Adolescents' and parents' perceptions of family processes

Mária Bačíková¹, Lucia Čarná¹

¹Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF UPJŠ v Košiciach

maria.bacikova@upjs.sk

Väčšina výskumov zameraných na vzťah adolescent - rodič sledovala tieto vzťahy z pohľadu adolescenta (napr. frekventovane používaná metodika ADOR – Adolescent o rodičoch). Mnohé zahraničné štúdie však ukazujú, že pohľad dieťaťa sa môže od pohľadu rodiča líšiť. Cieľom nášho príspevku je priniesť informácie o vnímaní rodinných procesov rodičmi a ich deťmi a ich prípadných rozdieloch na Slovensku. Intenzitu alebo kvalitu šiestich rodinných procesov (blízkosť, komunikácia, opora, monitoring, konflikt, odsúhlasenie priateľov) hodnotili stredoškóľáci (N=60, priemerný vek 16,9) a ich rodičia rovnakého pohlavia (N=60) pomocou dotazníka The Adolescent Family Process Measure (Vazsonyi a kol., 2003). V súlade s našimi očakávaniami sme zistili rozdiely vo vnímaní niektorých rodinných procesov medzi adolescentmi a ich rodičmi. Dievčatá uvádzali signifikantne viac konfliktov s matkou ako ich matky. Naopak, adolescenti uvádzali menšiu mieru monitoringu a odsúhlasovania priateľov ako ich rodičia. Možné interpretácie zistených výsledkov budú prezentované v príspevku.

Kľúčová slova: rodinné procesy, vzťah adolescent-rodič

The majority of researches studying parent-adolescent relationships were oriented on adolescents' views of the situation (e.g. very frequently used questionnaire ADOR – based on CRPBI questionnaire). However, many studies showed different perception of the relationships from parental and adolescents' points of view. The aim of this presentation is to describe the perception of several family processes by parents and their adolescent children in Slovakia. The intensity or quality of six family processes (namely closeness, communication, support, monitoring, conflict, peer approval) assessed secondary school students (N = 60, mean age 16.9) and their parents of the same sex (N=60). We used The Adolescent Family Process Measure (Vazsonyi a kol., 2003). In line with our expectations we found differences in the perception of some of the processes between adolescents and their parents. Girls reported significantly more conflicts with their mothers than their mothers did. On the other side, adolescents reported less monitoring and peer approval than their parents did.

Keywords: monitoring, family processes, parent-adolescent relationship, monitoring

---

Životná perspektíva z pohľadu Seba-determinačnej teórie

Life perspective from the point of view of Self-determination theory

Jozef Benka¹, Olga Orosová¹

¹Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF UPJŠ v Košiciach

jzfben@gmail.com

Životná perspektíva predstavuje súhrnné pomenovanie pre existujúci potenciál jednotlivca, ktorý sa premieta do konkrétnych životných cieľov (life goals), životných zámerov (aims), aspirácií (aspirations), či životného/osobného projektu (life project, personal project). V širšom chápaní môže životná perspektíva zahŕňať koncept zmyslu života, či poslania v živote (meaning in life, purpose in life) (Palfai & Weafer, 2006; McGregor & Little, 1998). Z hľadiska Seba-determinačnej teórie (SDT) ide v prípade životnej perspektívy o jednu z kľúčových premenných, ktorá reflektuje dôležité aspekty sociálneho prostredia (podpora autonómie vs. kontrola), je vo vzťahu s individuálnymi osobnostnými rozdielmi jednotlivca (autonómna vs. kontrolovaná orientácia) a zohráva úlohu mediátora medzi sociálnymi procesmi, osobnosťou a behaviorálnymi aspektmi. Vo viacerých výskumoch sa opakovane potvrdila diskriminujúca úloha životnej perspektívy v súvislosti s orientáciou na ciele, ktoré sú spojené s osobnostným rastom a psychickým zdravím (vnútorné ciele) a ciele, ktoré sú závislé od vonkajšieho ocenenia (vonkajšie ciele) (Deci & Ryan, 2008). Cieľom tohto príspevku je prezentovať predbežné výsledky štúdie, ktorá sa zaoberá problematikou životnej perspektívy v rámci teoretického konceptu SDT a to zvlášť v súvislosti s rizikovým správaním.

Kľúčová slova: seba-determinácia, životné ciele, rizikové správanie

Life perspective is a comprehensive term which incorporates individuals' potential reflected in life goals, aims, aspirations or personal projects. From the point of view of Self-determination theory (SDT) it can be understood as one of the key variables that contain aspects of social environment (autonomy supporting or coercive) especially regarding the basic needs satisfaction. Studies have repeatedly shown that basic need satisfaction and life perspective, understood as inclination to certain life goals, is related to personal growth, well-being and health. According to SDT life goals can be either extrinsic which means that they depend on external factors and don't contribute to the fulfillment of basic needs or intrinsic which are closely related to the fulfillment of basic needs. The aim of this study is to provide provisional findings regarding life perspective from the point of view of the SDT with a special focus on psychological well-being and risk behavior.

Keywords: Self-determination theory, life goals, life perspective, risk behavior

---

Možnosti zisťovania sociálnej inteligencie ako výkonovej komponenty

Possibilities of Detecting Social Intelligence as a Performance Component

Zuzana Birknerová¹, Miroslav Frankovský¹

¹*Katedra manažérskej psychológie FM PU v Prešove*

zbirknerova@unipo.sk

Pri vymedzení sociálnej inteligencie sa v literatúre zdôrazňuje to, ako jedinec rozumie, interpretuje vlastné správanie a správanie sa iných ľudí a tiež ako si v závislosti od tejto interpretácie dokáže efektívne usmerňovať svoje správanie. Prístupy k jej operacionalizácii sa koncentrujú do dvoch základných smerov, ktoré charakterizujú sociálnu inteligenciu ako osobnostnú charakteristiku (na základe správania v rôznych interpersonálnych situáciách, v sociálnych interakciách a sociálnych štruktúrach (Ruisel, 1999)), bez ambície uvažovať o vysokej a nízkej sociálnej inteligencii. Výkonová charakteristika operacionalizuje sociálnu inteligenciu ako vlastnosť alebo skupinu vlastností, pričom ľudia môžu byť porovnávaní na dimenzii nízka, vs. vysoká a v tomto prípade rozdielnosť oproti štúdiu akademickej inteligencie spočíva vlastne jedine v zameraní na sociálnu sféru (Silvera, et al., 2001), čo naopak, poskytuje možnosť uvažovania aj v kontexte vyšší a nižší výkon. V prezentovanej štúdií sme pozornosť v zmysle konkrétnych ukazovateľov sociálnej inteligencie ako výkonovej charakteristiky sústredili na empatiu, manipulatívnosť a emócie. Výsledky faktorovej analýzy potvrdili predpokladanú štruktúru vyvíjanej metodiky EMESI pre zisťovanie sociálnej inteligencie ako výkonovej charakteristiky. Jednotlivé štrukturálne prvky tejto metodiky a zároveň aj konceptu sociálnej inteligencie ako výkonovej miery boli potvrdené na úrovni vnútornej konzistencie koeficientmi Cronbach's alpha a na úrovni obsahovej validity korelačnými koeficientmi s jednotlivými ukazovateľmi metodiky TSIS.

Klíčov^a slova: sociálna inteligencia, výkonová charakteristika, vyvíjaná metodika EMESI

What is accentuated in determining social intelligence in literature is the way an individual understands, interprets own behaviour and behaviour of other people, how an individual undergoes these states of mind and how effectively they can manage their behaviour in relation to this interpretation and feelings. Approaches to conceptualization of social intelligence concentrate on two basic directions which characterize it as a personality trait without an ambition to regard it as high or low social intelligence, or as a performance personality trait according to which people may be compared on the low vs. high dimension, and in this case the difference from the study of academic intelligence consists only in the attention to the social sphere. In the presented study we focused on identification of particular indicators of social intelligence as a performance personality trait. The results of the factor analysis confirmed the assumed structure of the developing EMESI methodology for detecting social intelligence as a performance trait. The individual extracted factors of this methodology (F1 empathy, F2 manipulation, F3 managing own emotions) as well as the concept of social intelligence as a performance measure were confirmed on the level of the internal consistency of the extracted factors by the Cronbach's alpha coefficient, and on the level of the content validity by the correlation coefficients along with the individual indicators of the TSIS methodology.

Vliv závažnosti pozdních následků léčby na subjektivní kvalitu života dětských onkologických pacientů

Impact of late effects severity of anticancer therapy on subjective quality of life of childhood cancer survivors

Marek Blatný¹, Tomáš Kepák², Veronika Sobotková¹, Martin Jelínek¹, Alena Slezáčková¹, Kateřina Bartošová¹, Kristína Tóthová²

¹Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.,

²Klinika dětské onkologie LF MU a FN Brno

blatny@psu.cas.cz

Psychosociální problémy po prodělané léčbě dětské malignity jsou vedle zdravotních problémů nejzávažnějšími následky protinádorové terapie. V předkládané studii se zabýváme vlivem závažnosti pozdních následků léčby na subjektivní kvalitu života dětských onkologických pacientů. Soubor tvořilo 95 bývalých onkologických pacientů (47 chlapců a 48 dívek) ve věku 13 – 19 let, kteří byli 2 – 5 let v remisi. Pro zjišťování kvality života jsme použili dotazník MMQL (Minnesota-Minneapolis Quality of Life Instrument), závažnost následků léčby byla hodnocena na čtyřbodové škále dle CTCAE (Common Terminology Criteria for Adverse Events v3.0). Závažnost pozdních následků léčby ovlivňuje negativně u dospívajících fyzický výkon, kognitivní fungování, spokojenost s vlastním tělem a zapojení do sociálních vztahů. Psychologické (emoční) fungování a životní spokojenost nejsou pozdními následky léčby výrazněji zasaženy.

Klíčová slova: dětští onkologičtí pacienti, kvalita života, pozdní následky

Psychosocial problems of patients who underwent childhood malignancy treatment are together with health problems the most severe consequences of anticancer therapy. In this study, we deal with relationship between severity of late effects and subjective quality of life of childhood cancer survivors. The sample consisted of 95 cancer survivors (47 boys and 48 girls) aged 13 to 19 who were in remission for 2 to 5 years at the time of examination. To measure quality of life we used the Minnesota-Minneapolis Quality of Life Instrument (MMQL), severity of late effects we assessed on 4-point scale in accordance with CTCAE (Common Terminology Criteria for Adverse Events v3.0). Severity of late effects of anticancer therapy influences negatively physical functioning, cognitive functioning, body image and social functioning. Psychological (emotional) functioning and outlook of life are not significantly impacted by severity of late effects.

Keywords: childhood cancer survivors, quality of life, late effects

Studie je součástí výzkumného záměru PSÚ AV ČR (reg. č. AV0Z70250504) a byla podpořena grantem č. P407/11/2421

Stratégie zvládání u športovo nadaných dětí

Coping strategy among sport talented children

Monika Bobáková¹

¹Katedra psychologie FF UPJŠ v Košiciach

monika.bobakova@gmail.com

Príspevok sa zameriava na zvládanie stresových situácií, s ktorými sa pubescenti stretávajú takmer každodenne. Zaoberá sa preferenciou stratégií zvládania u detí konkrétne u športovo nadaných v porovnaní s deťmi bežnými. Na zistenie uvedených stratégií bol použitý dotazník Children's Coping Strategies Checklist (T. S. Ayers at al.) a Dotazník zisťujúci kognitívne stratégie zvládania emócií Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (N. Garnefski, V. Kraaij at al.). Boli zistené štatisticky významné rozdiely v závislosti od prítomnosti nadania, ako aj od rodu.

Klíčová slova: stratégie zvládania, športové nadanie, rodové rozdiely

The study focuses on coping with daily hassles among adolescents. We investigated preference of coping strategies among sport talented compared to control group. Adolescents completed Children's Coping Strategies Checklist and Cognitive Emotion Regulation Questionnaire. Our results showed significant differences depending on talent as well as gender.

Keywords: coping strategies, sport talented, gender differences

---

Interindividuální rozdíly ve způsobu sebelokalizace v neznámém prostředí: terénní výzkum

Inter-individual differences of self-localization in an unknown environment: field research

Šárka Březinová¹, Čeněk Šašinka²

¹Laboratoř geoinformatiky a kartografie, Geografický ústav PřF MU v Brně,

78230@mail.muni.cz

V rámci projektu „Dynamická geovizualizace v krizovém managementu“ byla uskutečněna série samostatných dílčích výzkumů, které se zaměřovaly jednak na způsob práce a situaci profesionálů (např. operátoři tísňové telefonické linky 112) řešících mimořádné události, a na druhé straně také na jedince, kteří se v takové situaci ocitli a museli ji řešit. Podmínkou iniciace účinné záchranné akce ze strany jednotek IZS (integrovaného záchranného systému) je nejen oznámení druhu mimořádné události, ale hlavně správná lokalizace události. Základem lokalizace je co nejhodnější popis místa mimořádné události zúčastněnou osobou a následné doptání se operátora tísňové telefonické linky 112 na podrobnosti, které místo lokalizace upřesní a spolehlivě navedou zasahující jednotky IZS. V terénním výzkumu byly zkoumány způsoby sebelokalizace participantů v neznámém prostředí. Důraz byl kladen na ekologickou validitu a jednalo se

tedy o typ výzkumu v tzv. large-scale prostředí. Participantů byli dopraveni auty po předem definované trase do vybraných lokalit (rurálního typu) a zde bylo simulováno volání na tísňovou linku v situacích, kdy je nutné přivolat pomoc např. při nehodě cyklisty. Hovory byly nahrávány a následně byly analyzovány způsoby lokalizace každého účastníka vzhledem k typu informací, jež užil k lokalizaci. Výsledky byly interpretovány v perspektivě teorie kognitivních stylů.

Klíčová slova: Orientace v prostoru - lokalizace, mimořádná událost, telefonické centrum tísňového volání 112, mapový podklad, kognitivní styl

Within the scope of the research project "Dynamic Geovisualization in Crisis Management" a series of separate sub-studies were carried out. They were focused both on work of professionals and their situations (for example the operators of emergency call 112) that deals emergencies, and on the other hand also to individuals who are in such situations and have to solve it. The condition for initiation of effective rescue operation by the Integrated Rescue System units is not only notification of a type of emergency event, but mainly correct localization of the event. The base of localization is the most appropriate description of the incident by the involved person and the operator questioning for the details follow. These details specify the location of event and it also help reliably navigate rescue units. The fieldwork methods examined self-localization of participants in an unfamiliar environment. Emphasis was placed on the ecological validity and therefore a type of research was in the so-called large-scale environments. Participants were transported by car after a pre-defined route to the selected sites (rural type) and it has been simulated by calling the emergency services in situations where it is necessary to summon help in an accident such as for example the accident of cyclist. Calls were recorded and subsequently analyzed methods of localization of each participant for the type of information to take to locate. The results were interpreted from the perspective of the theories of cognitive styles.

Keywords: Orientation in space - localization, extraordinary (emergency) event, centre emergency call 112, maps, cognitive style

Príspevek byl zpracován jako součást řešení výzkumného záměru č. MSM0021622418 „Dynamická geovizualizace v krizovém managementu“.

Negatívne aspekty prelínania prostredia práce a rodiny. Čo sa meria a ako?

Negative spillover between work and family. What is measured and how?

Denisa Fedáková¹

¹*Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach*

dfedak@saske.sk

Cieľom teoretického príspevku je priniesť prehľad štúdií zameraných na problematiku konfliktu práce a rodiny a prezentovať aktuálne spôsoby merania v tejto sfére. O konflikte medzi pracovným a rodinným prostredím hovoríme vtedy, ak súčasne

pôsobia nezlučiteľné tlaky z oboch prostredí. V posledných 30-tich rokoch narastá záujem o výskum tejto problematiky. Z pôvodne sledovaného negatívneho zasahovania pracovných povinností do rodinného prostredia sa pozornosť presunula aj na negatívne aspekty zasahovania rodinných tlakov do prostredia práce. V psychologickom bádani sa na meranie konfliktu medzi oboma prostrediami využívajú najmä škály či už vo forme metodík (Kopelman, Greenhaus, Connolly, 1983; Netemeyer, Boles, McMurria, 1996; Carlson, Kacmar, Williams, 2000; ISSP 2002) alebo samostatne administrovaných položiek, ktoré sú súčasťou dotazníka (otázky v rotujúcom module ESS „Práca a rodina“; Dilworth, 2004; Maume, Houston, 2001; Hill, 2005). Iným spôsobom merania kolízie pracovných a rodinných povinností je administrovanie popisu konkrétnej situácie a následne zisťovaná preferencia participácia v jednej z oblastí (Greenhaus, Powell, 2003).

Klíčová slova: konflikt práca-rodina, metodiky

The aim of the current paper is to summarize types of measures developed to quantify the conflict between work and family. The conflict arises from simultaneous pressures from the work and family domains that are incompatible in some respect. In last thirty years the interest in the research in this area is growing rapidly. The focus in this area was extended from the negative spillover from work to family to the negative spillover from family to work too. The ways how to measure the conflict in the psychological research vary. There are validated scale available to measure the conflict (Kopelman, Greenhaus, Connolly, 1983; Netemeyer, Boles, McMurria, 1996; Carlson, Kacmar, Williams, 2000) or there are items added as a part of an extensive questionnaire (ESS rotating module on „work and family“; Dilworth, 2004; Maume, Houston, 2001; Hill, 2005). A different way how to measure the collision between work and family domain is to expose the respondents to the specific situation and measure their preferences to participate in one of those two domains (Greenhaus, Powell, 2003).

Keywords: work-family & family-work conflict, measures

Príspevok vznikol ako súčasť grantu VEGA 2/0139/09 „Zamestnané ženy v prostredí práce a rodiny“

Možnosti mapovania self conceptu vo vzťahu k osobnostným charakteristikám u vysokoškolských študentov (pilotná sonda)

Possibilities of self-concept mapping in a relationship to the personality traits between the undergraduate students (pilot study)

Marta Gašparíková¹

¹Katedra psychológie FF Trnavskej univerzity v Trnave

marta.gasparikova@gmail.com

Autorka vo svojom príspevku mapuje vzťah medzi sebahodnotením a osobnostnými charakteristikami u vysokoškolských študentov. V pilotnom výskume bola použitá Rosenbergova škála sebahodnotenia, semiprojektívna metóda Sémantického

diferenciálu, NEO - pětifaktorový osobnostný inventár a Kresba reálneho, očakávaného a ideálneho Ja. Položky Sémantického diferenciálu boli zostavené na základe kritéria relevantnosti tak, aby zohľadňovali kognitívnu, emocionálnu a behaviorálnu zložku sebasystému. V záveroch autorka poukazuje na zistenia medzi sebahodnotením a jeho vzťahom k osobnostným charakteristikám

Klíčová slova: self-concept, sémantický diferenciál, Rosenbergová škála sebahodnotenia, osobnostný dotazník NEO-FFI

The autor is mapping the relationship between a self-assessment and personality traits of undergraduate students. In this pilot study we examine Rosenberg selfassessment scale, semiprojective method Semantic diferencial, NEO and drawing of a real, expected and ideal Self. The items of Semantic diferencial method were chosen according the relevancy to the cognitive, affective and behavioral part of self-system. In the conclusion the autor suggests findings about selfesteem and a relationship between personality traits.

Keywords: self-concept, semantic differential, Rosenberg's self-esteem scale, personality NEO-FFI

Atribuční charakteristiky ve vztahu ke zvládnání stresu a sebehodnocení

Attribution characteristics in relation to stress management and self-esteem

Markéta Jankovská¹, Mojmír Tyrlik², Katarína Millová², Čeněk Šašinka², Pavel Tůma²

¹*Katedra psychologie FSS MU v Brně,*

²*Psychologický ústav FF MU v Brně*

jankovsk@fss.muni.cz

Studie se zabývá analýzou vztahů sebehodnocení, atribučních charakteristik a strategií zvládnání zátěže u adolescentů. Výzkumný soubor tvořili adolescenti ve věku 12-19 let (N= 411). Mladší skupina (12-15 let) se sestávala z 245 žáků (M=130; Ž= 115) 8. a 9. tříd ZŠ a nižších tříd víceletých gymnázií. Skupinu starších adolescentů (16-19 let) tvořilo 166 adolescentů (M= 57; Ž= 109) 2. až 4. ročníků středních škol. Zjišťovali jsme jejich atribuční styl, dvě dimenze sebehodnocení (sebepečivost a kompetentnosti) a zvládnání stresu, kde jsme vycházeli z dispozičního (Brief COPE, Carver, 1997) i situačního modelu copingu (CSI, Tobin at al., 1984, 1989). Sebehodnocení a copingové strategie spolu poměrně úzce souvisejí, jejich vztah k atribučním charakteristikám je shodný jen částečně. Zaměřili jsme se především na zjišťování pesimistického atribučního stylu ve vztahu ke zvládnání stresu, sebehodnocení a hodnocení zátěžové situace.

Klíčová slova: atribuční styly, sebehodnocení, zátěžové situace, zvládnání, adolescence

Paper is focused on analysing the relationship between self-esteem and coping strategies in relation to attributional characteristics by adolescents. Research sample consist of adolescents in age between 12 and 19 years (N= 411). We researched their

attributional style, two dimensions of self-esteem: self – liking and self – competence; and we used disposition coping model in dealing with stress (Brief COPE, Carver, 1997). Relationship self-esteem and coping strategies to attributional characteristics is only partially identical. We focused primarily on identifying attributional pessimistic style in relation to stress management, self-assessment and evaluation of stressful situations.

Keywords: attribution styles, self-esteem, demanding life situations, coping, adolescence

Výzkumná studie byla podpořena grantem Masarykovy Univerzity MUNI/A/0950/2009.

Sociálny well-being a životná spokojnosť učiteľa v kontexte jeho osobnostných charakteristík

Social well-being and life satisfaction of the teachers in the context of personality traits

Anna Janovská¹

¹Katedra manažérskej psychológie FM PU v Presove

janovska@saris.unipo.sk

V našom príspevku sme sa zamerali na životnú spokojnosť a sociálny well-being učiteľov základných škôl v súvislosti s ich osobnostnými charakteristikami. Životnú spokojnosť sme merali prostredníctvom Dotazníka životnej spokojnosti (Rodná, Rodný, 2001), Položky merajúce sociálny well-being boli prevzaté z práce Keyesovej (1998). Osobnostné charakteristiky sme zisťovali dotazníkom IASR-B5 autorov Trapnella a Wigginsa (1990). Dotazník je spojením kruhového modelu interpersonálneho správania a päťfaktorového modelu osobnosti. V práci poukazujeme na zaujímavé súvislosti medzi uvedenými premennými.

Klíčovú slova: sociálny well-being, životná spokojnosť, osobnostné charakteristiky, učitelia základných škôl

In our paper we focus on life satisfaction and social well-being of primary school teachers in relation to their personal characteristics. Life satisfaction was measured through a questionnaire of life satisfaction (Rodná, Rodný, 2001), items measuring social well-being were taken from C.L.M. Keyes (1998). We measured personal characteristics using IASR-B5 questionnaire by P.D. Trapnell and J.S. Wiggins (1990). The questionnaire is a combination of a circumplex model of interpersonal behavior and the Five Factor Model of personality. The study points to interesting relations between these variables.

Key words: social well-being, life satisfaction, personal characteristics, primary school teachers

VEGA grant 1/0831/10

Analýza mentálních procesů při volbě odpovědi na položku: využití IRT modelu pro položky s nominálními kategoriemi

Analysis of mental processes in item responding: the use of IRT model for nominal categories items

Martin Jelínek¹, Petr Květon¹, Dalibor Vobořil¹, Helena Klimusová²

¹*Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.,*

²*Psychologický ústav FF MU*

jelinek@psu.cas.cz

Předložená studie se zabývá analýzou mentálních procesů, které se uplatňují při volbě odpovědi na položku výkonového testu, která má jednu správnou odpověď a sadu několika distraktorů. Studie byla provedena na příkladu vybraných položek z testu prostorové představivosti, který byl součástí Testu studijních předpokladů. Výzkumný vzorek tvořilo 2001 osob (52 % žen). Demonstrovány jsou možnosti, které přináší polytomní IRT model pro nominální kategorie do procesu analýzy a tvorby testových položek a je diskutován přínos modelu pro validizaci teoretických úvah o mentálních procesech respondentů.

Klíčová slova: model pro nominální kategorie, teorie odpovědi na položku, distraktor, test

In the presented study we deal with analysis of mental processes that applies when a tested person tries to identify one correct answer from a set of several choices in a performance test. We analyzed selected items from a spatial reasoning subtest of the Learning Potential Test. The sample consisted of 2001 subjects (52 % females). We demonstrated possibilities of polytomous IRT Nominal Categories Model for item construction and analysis, and discussed the benefits of the model for validation of theoretical assumptions about respondents' mental processes.

Keywords: nominal categories model, item response theory, distractor, test

---

Zhodnocení ekvivalence klasické a adaptivní administrace dotazníku NEO PI-R

Evaluation of the equivalency of traditional and adaptive administration of the NEO PI-R questionnaire

Martin Cato Jelínek¹, Petr Květon¹, Dalibor Vobořil¹

¹*Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.*

jelinek@psu.cas.cz

Cílem předložené studie bylo posouzení ekvivalence výsledků z klasicky (papír-tužka) a adaptivně administrovaného osobnostního dotazníku s položkami polytomního formátu. Ve studii byla použita metoda NEO PI-R, která obsahuje 240 položek

zaměřených na pět základních rysů osobnosti - extraverzi, neuroticismus, otevřenost vůči zkušenosti, přívětivost a svědomitost. Pomocí dvou skupinového designu s překříženými podmínkami administrace v prvním a druhém měření (klasická vs. adaptivní administrace, adaptivní vs. klasická administrace) byla zjišťována míra vztahu mezi výsledky různých typů administrace a také rozdíly v odpovídajících hrubých skórech. Adaptivní testy byly vytvořeny a administrovány pomocí software CATo. Výzkumný vzorek byl tvořen 60 osobami. Výsledky dokládají relativně vysokou míru ekvivalence klasické a adaptivní administrace.

Klíčová slova: adaptivní testování, osobnost, ekvivalence

The goal of the study was to assess the equivalency of data from traditional (paper/pencil) and adaptive administration of personality questionnaire with polytomously scored item format. The NEO PI-R questionnaire was used in this study, which consists of 240 items covering five basic personality traits - extraversion, neuroticism, openness, agreeableness, and conscientiousness. Using two-groups design with crossed conditions of administration in the first and the second measurement (traditional x adaptive, adaptive x traditional) the relation between results of different types of administration was investigated as well as the differences in respective raw scores. Adaptive tests were created and administered using CATo software. The sample consisted of 60 subjects. The analyses suggest relatively high level of equivalency.

Keywords: adaptive testing, personality, equivalency

Rozhodovanie a kontrafaktové myslenie v kontexte rozhodovania o voľbe povolania

Decision-making and counterfactual thinking in context of career decision-making

Lubica Konrádová¹, Juraj Mihálik¹

¹Katedra psychológie FFUK v Bratislave

luba.konradova@gmail.com

Kontrafaktové myslenie, vymedzené ako premýšľanie o neuskutočnených, resp. možných alternatívach, je súčasťou prakticky každého nášho rozhodovania (Ruiselová, 2008). Rozhodovanie chápeme ako dynamický proces voľby medzi viacerými alternatívami, do ktorého intervenujúco vstupujú mnohé premenné – situačné, osobnostné, kognitívne. Podľa Svensona kontrafaktové myslenie prebieha počas celého procesu rozhodovania, ale hlavne po uskutočnení rozhodnutia (Bačová, 2008) a vedie človeka k tomu, aby aj napriek možným negatívnym porozhodovacím emóciám, jeho konanie smerovalo k podpore už urobeného rozhodnutia. V našom príspevku sa zameriavame na preskúmanie vzťahov takto chápaného kontrafaktového myslenia s procesom rozhodovania vo všeobecnosti a špecificky v situácii významného životného rozhodovania adolescentov o budúcej profesii. Voľba profesie v tomto veku je doprevádzaná celým radom komplikácií súvisiacich jednak so samotným vývinovým obdobím, jednak s nedostatkom informácií týkajúcich sa osobnosti adolescentov, jednotlivých profesií, spôsobu a kvality

štúdia, jednak s ťažkosťami súvisiacimi so samotným procesom rozhodovania (Gati, 2001, Vendel, 2008.). V našom výskumnom výbere maturantov (študenti pred rozhodnutím) a poslucháčov prvého ročníka vysokoškolského štúdia (študenti po rozhodnutí) sa pokúsime identifikovať ťažkosti pri rozhodovaní sa o voľbe povolania, zistiť, v ktorej skupine (pred/po rozhodnutí) sa kontrafaktové myslenie prejavuje vo vyššej miere a zistiť súvislosti kontrafaktového myslenia a jednotlivých štýlov rozhodovania.

Klíčová slova: rozhodovanie, kontrafaktové myslenie, adolescencia, voľba povolania

Counterfactual thinking as thinking about past unrealized or future possibilities is part of our everyday decision-making. Decision-making is dynamic process of choosing between alternatives influenced by plenty of variables – situational, personal, cognitive. Many variables – situational, personal and cognitive – intervene into this process. According to Svenson, the contrafact thinking goes on throughout the whole process of decision-making, but mainly after the decision is made (Bačová, 2008). In our article we concentrate on studying the relation between this contrafact thinking and the process of decision-making in general, and specifically in the situation of significant life decision-making when adolescents decide about their future career. In our sample of students in the last year of secondary school (students before making the decision) and students in the first year of university (students after having done the decision), we will try to identify the difficulties when making the decision, we will try to find out in which group (before or after the decision making) is the contrafact thinking seen in higher extent and find out the connection between counterfactual thinkig and particular styles of decision-making.

Keywords: decision-making, counterfactual thinkig, career decision-making

---

Seberegulácia, percepcia stresu vysokoškolákov a problémová konzumácia alkoholu

Self-regulation, perception of stress among university students and problematic alcohol consumption

Viktória Kopuničová¹, Oľga Orosová², René Šebeňa¹, Jozef Benka², Beáta Gajdošová²

¹Katedra psychológie FF UPJŠ v Košiciach,

²Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF UPJŠ v Košiciach

viktoria.kopunicova@gmail.com

Cieľom štúdie bolo skúmať vzťah medzi sebereguláciou, percepciou stresu vysokoškolákov a problémovou konzumáciou alkoholu. Viaceré posledné štúdie poukazujú na vzťah medzi úrovňou seberegulácie a konzumáciou alkoholu a to zvlášť na vzorkách vysokoškolských študentov. Metóda: Zber dát (Seberegulácia, Self-regulation scale, Luszczyńska, 2004; Percepcia stresu, Cohen et al., 1983, problémová konzumácia alkoholu, the CAGE test, Ewing, 1984) bol realizovaný v roku 2007 medzi 925 vysokoškolákmi (63% žien, priemerný vek 21 rokov, SD=2,04). Výsledky: Na základe predbežných analýz, bol zistený štatisticky významný vzťah medzi sebereguláciou

a percepciou stresu v oboch skupinách vysokoškolákov, rozdelených podľa absencie/výskytu problémovej konzumácie alkoholu. Záver: Prezentované analýzy sú v súlade so zisteniami iných autorov. V štúdií budú prezentované hlbšie analýzy, na špecifikáciu vzťahov medzi úrovňou sebaregulácie, vnímaním stresu a konzumáciou alkoholu.

Klíčovú slova: sebaregulácia, percepcia stresu, problematická konzumácia alkoholu

The aim of the study was to examine the relationship between self-regulation, perception of stress among university students and problematic alcohol consumption. Several recent studies show a relationship between the level of self-regulation and alcohol consumption and particularly on samples of university students. Method: Data collection (self-regulation, Self-regulation scale, Luszczynska, 2004; Perception of stress, Cohen et al., 1983; problem alcohol consumption, the CAGE test, Ewing, 1984) was conducted in 2007 among 925 university students (63% woman, average age 21 years, SD= 2,04). Results: Based on preliminary analysis was found statistical significant relationship between self-regulation and perception of stress in both groups of university students, broken down by the absence/presence of problematic alcohol consumption. Conclusion: Analyses are presented in accordance with the findings of other authors. The study will be presented further analysis, the specification of relationships between the level of self-regulation, perception of stress and alcohol consumption.

Keywords: self-regulation, perception of stress, problematic alcohol consumption

---

Podmínky meziskupinového kontaktu v pohraničních regionech pěti středoevropských zemí

Subjective perception of intergroup contact with nationals of four countries
neighboring to the Czech Republic

Sylvie Kouřilová¹, Martina Hřebíčková¹

¹Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.

kourilov@fss.muni.cz

Prezentovaná část mezinárodního projektu „Meziskupinový kontakt a postoje v pěti středoevropských zemích“ mapuje podmínky, za jakých se odehrávají kontakty mezi lidmi z České republiky, Německa, Rakouska, Slovenska a Polska. Pohraniční regiony představují místa s vysokým potenciálem setkávání lidí s odlišnou národností. Určité podmínky, za kterých meziskupinový kontakt probíhá, mohou přispívat ke zlepšování obrazu druhého národa a jeho členů, nebo naopak k jeho zhoršování. Výsledky studie přinášejí popis podmínek meziskupinového kontaktu vždy z obou stran hranice mezi Českou republikou a čtyřmi sousedními zeměmi. Účastníci výzkumu, vysokoškolští studenti (N = 600), popsali formou volné výpovědi svoje zkušenosti se členy sousedního národa. Obsahová analýza volných výpovědí odhalila 10 popisných a 6 hodnotících kategorií, opakujících se s rozdílnou četností napříč zkoumanými národy. Četnost výskytu jednotlivých kategorií vystihuje povahu meziskupinového kontaktu lidí různých národností. Srovnání podmínek meziskupinového kontaktu ukázalo, že se jeho povaha liší

nejen napříč různými pohraničními regiony, ale také v rámci dvou stran jednoho regionu. Výsledky naznačují, že postoje vůči sousedním národům souvisí s podmínkami, za kterých probíhá meziskupinový kontakt s jejich členy.

Klíčová slova: meziskupinový kontakt, meziskupinové postoje, pohraniční regiony

The paper focuses on subjective perception of intergroup contact with people from four countries neighboring to the Czech republic. The study is a part of a research project „Intergroup attitudes and contact in Central Europe“. One of the goals of the project is to determine how contacts with people of other nationalities relate to attitudes towards these nations. Czech university students described their experience with Germans (N = 176), Austrians (N = 165), Poles (N = 174), and Slovaks (N = 176). Content analysis of their open statements revealed six topics covering nature of contact with people of the given nationalities. Description of the identified categories, their illustration with examples from data as well as their frequency across respondents' statements give picture about intergroup contact with the four neighboring nationalities. The interconnections among characteristics of intergroup contact, the evaluation of the contact situation as well as interaction partners and various measures of intergroup attitudes will be presented during the conference SPO 2011.

Keywords: intergroup contact, intergroup attitudes, border regions

---

Miera zaangažovania sa v násilnej videohre a sebakontrola

Effect of playing vs. watching violent games on aggression and inhibition of aggression

Bibiána Kováčová Holevová¹

¹Katedra psychológie FF UPJŠ v Košiciach

bibiana.holevova@centrum.cz

Práca sa zaoberá krátkodobým efektom hrania násilnej videohry na bezprostredné agresívne, resp. kontrolujúce správanie, v závislosti od miery zaangažovania sa v danej videohre. Empirické zistenia týkajúce sa krátkodobých dopadov hrania násilných videohier poukazujú na nárast agresívneho správania, pričom sebakontrola človeka, ako faktor inhibujúci agresiu, môže v tomto procese zohrať významnú úlohu. Uvedené krátkodobé efekty mediálneho násilia sú v kontexte hrania videohier vnímané ako potenciálne nebezpečnejšie najmä pre argument hráčovej/hráčkinej aktívnej participácie na riadení násilného správania virtuálneho hrdinu, v porovnaní napr. s relatívne pasívnejším procesom obyčajného sledovania násilných filmov. Respondenti/ky experimentu boli náhodne rozdelení buď na aktívnych hráčov/hráčky násilnej videohry (Carmageddon) alebo pasívnejších pozorovateľov/pozorovateľky. Následne boli respondentom/respondentkám predložené hypotetické situácie provokujúce agresiu, na základe ktorých bolo zisťované potenciálne prežívanie hnevu ako aj agresívne, resp. kontrolujúce správanie. Jednotlivé zistenia (krátkodobé efekty násilnej videohry) boli analyzované s ohľadom na mieru zaangažovania sa v násilnej videohre ako aj vybrané osobnostné vlastnosti sebakontroly a agresivity.

Klíčová slova: Násilná videohra. Miera zaangažovania sa. Sebakontrola. Agresia

The goal of our work was verified the effect of active participation on violent videogame playing on aggression and inhibition of aggression, in compare with its passive observing. Participants of our research were 57 university students that were divided into two groups: players or observers. After 15 minutes playing or watching violent videogame Carmageddon, they judged 4 situations provoking aggression. They should evaluate their anger, which situation had evoked, their tendency to be rude and aggressive behavior. Through those variables, inhibition of tendency and inhibition of aggression were derived. Participants, who were playing violent videogame, did not differ in aggression from participants, who were watching violent videogame. But they did in inhibition of tendency towards aggression.

Keywords: Videogames. Active participation. Aggression. Inhibition of aggression

---

Reziliencia adolescentov a výchovné štýly ich rodičov

Resilience of adolescents and their parents' parenting style

Mária Kuklišová¹, Eva Szobiová¹

¹*Katedra psychológie FF UK v Bratislave*

kuklisova@fphil.uniba.sk

V štúdiách vývinu mladých ľudí sa ukazuje, že pozitívny rozvoj mládeže závisí nielen od interných činiteľov v zmysle vlastností ich osobnosti, ale aj od socializačných vplyvov rodiny, rovesníkov a iných vzťahov. Zvlášť reziliencia, ktorá umožňuje jedincovi prosperovať v živote napriek prítomnej či minulej nepriazni, sa úzko spája aj s externými faktormi. Medzi ne sa okrem iných zaraďuje z nášho pohľadu ústredná kvalita rodičovstva a zmysluplné vzťahy v rodine. Príspevok sa venuje tejto problematike vo vzťahu k individuálnej a rodinnej reziliencii 50 adolescentov po ich vstupe na univerzitu v kontexte štýlu výchovy ich rodičov (z pohľadu dimenzie riadenia a emočného vzťahu).

Klíčová slova: reziliencia, adolescent v tranzitívnom období, štýl rodičovskej výchovy, riadenie, emočný vzťah

In the studies of the development of young people it is evident that the positive development of them depends not only on the internal factors, the traits of the personalities but also on the socializing influence of the family, contemporaries and other relations. Specially resilience which enables the adolescent to prosper in life in spite of the present or past difficulties is closely connected with the external factors. From our point of view the quality of parenting and meaningful relations in the family belong there. The study deals with the matter of the individual and family resilience of 63 adolescents after beginning the university studies in the context of the parenting style of their parents (from the point of view of the dimension of the directing and the emotional relationship).

Keywords: resilience, adolescent in the transitive period, parenting style, directing, emotional relationship

---

Iracionálne presvedčenia a ich vzťah k 5-faktorovému modelu osobnosti

Irrational beliefs and their relationship to the five factor model of personality

Peter Langoš¹, Peter Babinčák¹

¹Institut psychologie FF PU v Presove

langos.p@googlemail.com

Štúdia vyhodnocuje vzťah medzi iracionálnymi presvedčeniami (IP) a osobnostnými črtami 5 - faktorového modelu osobnosti. Koncept iracionálnych presvedčení vychádza z Ellisovej racionálno - emočnej behaviorálnej teórie. Pri meraní IP bola použitá Škála iracionálnych presvedčení (Kondáš, & Kordačová, 2000) a autorský dotazník zameraný na kultúrne špecifické IP získané predvýskumom. K meraniu vlastností osobnosti bol použitý Big Five Aspect Scales (DeYoung, Quilty, & Peterson, 2007), zameraný na zisťovanie 10 aspektov 5-faktorového modelu osobnosti. Na vzorke vysokoškolských študentov boli potvrdené predpoklady o súvislosti IP a osobnosti, pričom štruktúra vzťahov kultúrne špecifických IP vzhľadom k faktorom osobnosti sa líši oproti klasickým Ellisovým IP neurotického typu. Zároveň boli hodnotené vzťahy IP a demografických premenných.

Klíčová slova: iracionálne presvedčenia, vlastnosti osobnosti, Big Five model

The study evaluates the relationship between irrational beliefs (IB) and personality features of the five - factor model of personality. The concept of irrational beliefs is based on rationally - emotional behavioral theory by Ellis. We used the scale of irrational beliefs (Kondáš, & Kordačová, 2000) and authors' questionnaire focused on culturally specific IP obtained during pre-research to measure IB. To measure personality characteristics were used Big Five Aspect Scales (DeYoung, Quilty, & Peterson, 2007) aimed at detecting ten aspects of five - factor model of personality. Using a sample of university students for our research we confirmed assumptions about the relationship between IB and personality while the structure of relationship between culturally specific IB and the factors of personality is different compared to IB of neurotic type by Ellis. We also evaluated relations between IB and demographic variables.

Keywords: irrational beliefs, personality features, Big Five model

Štúdia je súčasťou grantovej úlohy VEGA č. 1/0759/10

Vztah sociálnej opory a spokojnosti so životom slovenských seniorov

Social support and life satisfaction of seniors

Soňa Majerová¹

¹Institut psychologie FF PU v Presove

sona.majerova@gmail.com

Príspevok sa zaoberá vzťahom sociálnej opory a spokojnosti so životom seniorov na Slovenku vzhľadom na vybrané sociodemografické premenné. Výber témy príspevku reagoval na skutočnosť, že doterajšie výskumy sociálneho zdravia seniorov prebiehali predovšetkým v zahraničí a na slovenskej populácii, vzhľadom na jej kultúrne, ekonomické a v neposlednom rade aj psychologické špecifiká absentujú. V teoretických východiskách boli sumarizované a porovnané aktuálne výskumné zistenia so zreteľom na pojmy anticipovaná sociálna opora a spokojnosť so životom seniorskej populácie. Na zisťovanie anticipovanej sociálnej opory seniorov bol použitý revidovaný Dotazník sociálnej opory MOS a na meranie spokojnosti so životom Index životnej spokojnosti LISIA. Cieľom štúdie bolo zistiť súvzťažnosť medzi jednotlivými teoretickými konceptmi a výskumnými zisteniami anticipovanej sociálnej opory a spokojnosti so životom, ktoré vymedzujú jednotlivé metódy a nástroje skúmania. Taktiež získať poznatky o špecifikách anticipovanej sociálnej opory a spokojnosti so životom slovenskej seniorskej populácie a overiť psychometrické vlastnosti výskumných nástrojov. Štúdia má charakter pilotážneho výskumu. Zistená poznatková báza je podkladom pre rozsiahlejší výskum.

Klíčová slova: slovenskí seniori, anticipovaná sociálna opora, spokojnosť so životom

This article analyses relation between social support and life satisfaction of seniors in Slovakia with regard to selected sociodemographic variables (gender, type of housing, education, marital status, satisfaction with financial situation, satisfaction with health). This topic was selected as a reaction to the fact that existing research of the social health of seniors took place primarily abroad and Slovak population, given its cultural, economical and not least the psychological specifics, was absent. Revised questionnaire MOS was used to determine anticipated social support of seniors and Life satisfaction index LISIA was used to measure life satisfaction of seniors. The aim of this study is to determine the correlation between theoretical concepts and research findings of anticipate social support and life satisfaction, which are determined by the particular research methods and the tools. The aim is also to gain a knowledge on specifics of anticipate social support and life satisfaction of Slovakian senior population and to verify the psychometric properties of research questionnaire. The study has the character of pilot research. Gained knowledge could be used as the basis for broader research.

Keywords: Slovak seniors, social support, life satisfaction

Charakteristiky kariérní orientace z hlediska 50letého longitudinálního výzkumu

Predictors of career orientation from the perspective of 50year longitudinal study

Katarína Millová¹, Marek Blatný¹, Martin Jelínek¹, Iva Šolcová¹

¹*Psychologický ústav AV ČR, Brno*

katarinamillova@seznam.cz

Studie se zabývá psychologickými a environmentálními prediktory a korelaty kariérní orientace ve střední dospělosti. Zkoumaný soubor byl tvořen 74 jedinci ve středním věku (32 mužů a 42 žen ve věku od 41 do 44 let), kteří se účastní longitudinální studie probíhající od roku 1961. Atmosféra v rodině původu (rozvedené vs. harmonické manželství rodičů), inteligence a školní prospěch ve 12 letech predikují pouze úroveň vzdělání v dospělosti, ale nikoli orientaci pracovní kariéry (která je tvořena stabilitou kariérní linie a dlouhodobou nezaměstnaností). Úroveň vzdělání v dospělosti zároveň mírně souvisí s orientací pracovní kariéry. Stabilita kariéry je ovlivněna i osobnostními charakteristikami měřenými ve střední adolescenci, zejména extravertze. Jedinci s vysokou extravertzí v adolescenci měli proměnlivou (ale nikoli nestabilní) kariérní linii ve střední dospělosti. V dospělosti kariérní orientace souvisela i s rizikovým chováním a s pocitem koherence: rizikové chování bylo spojeno s dlouhodobou nezaměstnaností a pocit koherence se stabilitou kariérní linie.

Klíčová slova: kariérní orientace, střední dospělost, longitudinální výzkum, prediktory

The study deals with the psychological and environmental predictors and correlates of career orientation in middle adulthood. The sample consisted of 74 participants (32 men and 42 woman aged from 41 to 44 years) who participate in the longitudinal study running from 1961. Atmosphere in the family of origin, intelligence and school success at 12 years predict only educational level in adulthood, but not career orientation indexed by stability of career line and long-term unemployment. Concurrently, educational level in adulthood is slightly related to career orientation. The stability of career line, is influenced also by personality characteristics measured in middle adolescence, especially by extraversion. Highly extraverted adolescents had variable (but not unstable) career line in their middle adulthood. In the adulthood, career orientation was associated with risk behavior and with sense of coherence: risk behavior was connected to long-term unemployment and sense of coherence to stability of career line.

Keywords: career orientation, middle adulthood, longitudinal study, predictors

Výzkumná studie byla podpořena grantem GA ČR, reg. č. P407/10/2410.

Věkové a genderové rozdíly ve zvládnání zátěže u adolescentů

Age and gender differences in coping in adolescents

Katarína Millová¹, Pavel Tůma¹, Čeněk Šašinka¹, Mojmir Tyrlík¹, Markéta Jankovská²

¹*Psychologický ústav FF MU,*

²*Katedra psychologie FSS MU*

katarinamillova@seznam.cz

Studie se zabývá věkovými a genderovými rozdíly v typech zátěžových situací, jejich hodnocení a následném zvládnání v období adolescence. Soubor byl tvořen 411 adolescenty ve věku 12 – 19 let. Mladší skupina (12 – 15 let) pozůstávala z 245 žáků (M=130; Ž=115) 8. a 9. tříd ZŠ nebo tříd nižších víceletých gymnázií. Starší skupinu (16 – 19 let) tvořilo 166 studentů (M=57; Ž=109) 2. až 4. ročníků středních škol. Všechny zkoumané charakteristiky jsme zjišťovali pomocí dotazníku CSI (Tobin et al., 1984, 1989). Analýza zátěžových situací neodhalila žádné genderové ani věkové rozdíly v typech prožívaných zátěžových situací. Jedinou výjimkou byla situace vystupování na veřejnosti, která se objevila pouze u starších adolescentů. Věkové i genderové rozdíly se objevily u hodnocení zátěžové situace: mladší adolescenti častěji hodnotili situace jako méně známé, dívky hodnotily situace jako méně řešitelné. Závažnost situace se měnila z genderového i věkového hlediska: mladší dívky hodnotily situace jako závažnější než mladší chlapci, u starších adolescentů tomu bylo opačně. Ve využití copingových strategií se objevily pouze genderové rozdíly, kdy dívky častěji využívaly strategie zaměřené na emoce a strategii fantazijního úniku. Genderové i věkové rozdíly hrály důležitou úlohu i ve vztahu mezi hodnocením situace a následním výběrem copingové strategie.

Klíčová slova: coping, zátěžové situace, adolescence, věkové rozdíly, genderové rozdíly

The study deals with age and gender differences in the types of demanding life situations, their appraisal and subsequent coping in adolescence. The group consisted of 411 adolescents aged 12-19 years. The younger group (12-15 years) consisted of 245 students (M = 130, M = 115) in 8th and 9th grade of primary school and junior classes of secondary schools. The older group (16-19 years) consisted of 166 students (M = 57, F = 109) from 2nd to 4th grade of secondary schools. All tested characteristics were examined by using the CSI (Tobin et al., 1984, 1989). Analysis of the demanding life situations did not reveal any gender or age differences in the types of situations. The only exception was the situation of public performing, which occurred in older adolescents. Age and gender differences emerged for appraisal of the situation: younger adolescents more often appraised the situation as unfamiliar; girls appraised the situation as more unsolvable. The seriousness of the situation has changed from a gender perspective and age: the younger girls appraised the situation as more serious than younger boys, in older adolescents, it was the opposite. In the usage of coping strategies, gender differences emerged only when the girls use more emotion-oriented strategies and strategy wishful thinking. Gender and age differences played an important role in the relationship between appraisal of the situation and following selection of coping strategies.

Keywords: coping, demanding life situations, adolescence, age differences, gender differences

Výzkumná studie byla podpořena grantem Masarykovy Univerzity MUNI/A/0950/2009.

Vplyv typu vmedzerenej úlohy a na pracovnú pamäť

Influence of Secondary Task Type on Working Memory Performance

Daniela Moskaľová¹

¹*Katedra psychológie FF UK v Bratislave*

moskalova3@st.fphil.uniba.sk

Práca je zameraná na posúdenie vplyvu typu vmedzerenej úlohy ako distraktora, na výkon v oblasti pracovnej pamäte, ako aj na subjektívne a objektívne zhodnotenie záťaže probanda spojenej s predmetnými premennými. Popri analýze výkonu, t.j. úspešnosti a chybovosti, je cieľom práce posúdiť, nakoľko bude subjektívne hodnotenie záťaže spojené s jednotlivými úlohami korešpondovať s jej objektívnym posúdením prostredníctvom psychofyziologických ukazovateľov. Pre subjektívne zhodnotenie náročnosti úloh sme použili upravenú verziu seba-posudzujúceho dotazníka NASA-Task Load Index (NASA-TLX). Pre posúdenie psychofyziologických ukazovateľov sme použili zmeny kožnej vodivosti a teploty kože. Príspevok prezentuje parciálne výsledky získane v rámci projektu Vega: „Kognície a emcionalita v kontexte osobnosti a psychofyziológie“ č. V-10-025-00.

Klíčová slova: kapacita pracovnej pamäte, výkon, EDA, NASA-TLX

In the present study, we explored the influence of secondary task type on working memory performance, as well as the subjective and objective evaluation of the mental workload. We focused on performance analysis, and error analysis. The aim is to examine, if the subjective mental workload - associated with each relevant tasks, correspondent with the task difficulty objective measured with the psychophysiological indicators and performance. As psychophysiological indicators we used changes in electrodermal activity (EDA), and skin temperature. For subjective evaluation of the tasks difficulty we used a modified version of questionnaire NASA- Task Load Index (NASA-TLX). The paper presents partial results of an ongoing project: Cognition and emotion in the context of personality and psychophysiology (no. V-10-025-00).

Keywords: Working memory capacity, performance, EDA, NASA-TLX

Rod, záťaž, sebaúčinnosť, sebaregulácia, sociálne spôsobilosti a problémová konzumácia alkoholu medzi vysokoškólákmi

Gender, burdens, self-efficacy, self-regulation, social skills and problematic alcohol use among university students

Olga Orosová¹, René Šebeňa², Viktória Kopuničová², Jozef Benka¹, Beáta Gajdošová¹

¹Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia,

²Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF UPJŠ v Košiciach

olga.orosova@upjs.sk

Cieľom štúdie bolo skúmať vzťah rodu, všeobecnej a sociálnej sebaúčinnosti, sebaregulácie, sociálnych spôsobilosti a problémovej konzumácie alkoholu medzi vysokoškólákmi. Metóda: Zber dát (faktory sebaúčinnosti/všeobecná a sociálna sebaúčinnosť, Sherer et al., 1982; sociálne spôsobilosti/behaviorálna zložka sociálnej inteligencie, Silvera, Martinussen, Dahl, 2001; sebaregulácia, Luszczynska, 2004; záťaž v oblasti štúdia, sociálnej izolácie, osobných vzťahov, pracovnej perspektívy, Mikolajczyk et al., 2008; problémová konzumácia alkoholu, the CAGE test, Erwin, 1984) bol realizovaný v roku 2007 medzi 925 vysokoškólákmi (63% žien, priemerný vek 21 rokov, SD=2,04). Výsledky boli spracované v SPSS 16 binárnou logistickou regresiou. Výsledky: Mužský rod, nižšia úroveň všeobecnej sebaúčinnosti, vyššia úroveň sociálnych spôsobilosti, vyššia úroveň záťaže v oblasti osobných vzťahov mala vzťah k problémovej konzumácii alkoholu medzi vysokoškólákmi. Záver: Výskumné zistenia prispievajú k poznaniu dôležitosti rozvoja sebaúčinnosti a riešenia problémov súvisiacich s osobnými vzťahmi vysokoškólákov v programoch prevencie problémovej konzumácie alkoholu, ako aj k dôležitosti rešpektovania vzťahu sociálnych spôsobilosti a rizikového správania vysokoškólákov pri príprave a realizácii programov prevencie.

Kľúčová slova: sebaúčinnosť, sociálne spôsobilosti, problémová konzumácia alkoholu, vysokoškóláci, rod

Aim: The aim of the study was to analyze the associations of gender, burdens, general and social self-efficacy, self-regulation, social skills and problematic alcohol use among university students. Method: The data collection (factors of self-efficacy/ general and social self-efficacy, Sherer et al., 1982; social skills/behavioral subscale of social intelligence, Silvera, Martinussen, Dahl, 2001; self-regulation, Luszczynska, 2004; perceived burdens related to study, social isolation, personal relationship, employment perspective, Mikolajczyk et al. 2008; problematic alcohol use, the Cage test, Erwin, 1984) was carried out in 2007 among 925 university students (63% female, mean age= 21 years, SD=2.04) The data were analyzed using binary logistic regression in SPSS 16. Results: Male gender, lower level of general self-efficacy, higher level of social skills and higher level of burdens in personal relationships was found to be related to problematic alcohol consumption among university students. Conclusion: The results of this study contribute to the knowledge of prevention research aimed at problematic alcohol use and especially emphasize the role of self-efficacy and the level of skills applied to problems in personal

relationships. Furthermore, the study draws attention to the fact that special care should be paid to gender differences in prevention programs based on social skills development.

Keywords: self-efficacy, social skills, problematic alcohol use, university students, gender

---

Neurop-2: Korelační analýza se subtesty WAIS III

Neurop-2: Correlation analysis with WAIS III subtests

Lenka Peterková¹, Pavel Humpolíček¹

¹Psychologický ústav FF MU v Brně

lenka.peterkova@gmail.com

Ve studii se zabýváme programem Neurop-2, softwarem využívaným k neuropsychologické diagnostice a rehabilitaci. Program je v současné době upravován a doplňován o normy a korelační studie. Náš příspěvek je zaměřen na porovnání vybraných testů programu Neurop-2 (KIQ FiguriM1, ABT 9XDOPPELT5, FIGUR 3x3ROT3, RAUM 12GRUEN_10s_56D, REFIND 18_3_9A8B7C a KIQ DomaM3) se subtesty inteligenčního testu WAIS III. Data byla získána na vzorku 51 probandů převážně středoškolského vzdělání. Porovnávány jsou korelace testů, u kterých předpokládáme, že měří podobné schopnosti. Výsledky potvrzují v některých případech středně těsnou míru vztahu mezi subtesty Neurop-2 a WAIS III, jiná srovnání naznačují pouze nepříliš těsné vztahy.

Klíčová slova: Neurop-2, WAIS III, neuropsychologická diagnostika, využití počítačů v psychologii

In this paper we deal with the software Neurop-2. This software is used for neuropsychological diagnosis and rehabilitation. Neurop-2 is currently being enhanced by new norms and correlation studies. Our paper is focused on comparison of chosen tests of the Neurop-2 software (KIQ FiguriM1, ABT 9XDOPPELT5, FIGUR 3x3ROT3, RAUM 12GRUEN_10s_56D, REFIND 18_3_9A8B7C a KIQ DomaM3) with subtests of the WAIS III test. The data were taken using a sample of 51 probands with mostly high school education. The correlations of tests which are presumed to measure similar abilities are compared. The results confirmed relation between subtests of Neurop-2 and WAIS III in some cases. Other comparisons show just low-tight relations of mentioned tests.

Keywords: Neurop-2, WAIS III, neuropsychological diagnostics, computer usage in psychology

---

Špecifiká občianskej participácie online (a pár príkladov z webstránky pre sociálne siete Facebook)

Civic participation online – its particularities and a few examples from the Social Networking Site Facebook

Magda Petrjánošová¹

¹Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV

magda.petrjanosova@savba.sk

V tomto texte popisujem príklady občianskej participácie v špeciálnom druhu sociálneho prostredia – vo virtuálnom prostredí webstránky pre sociálne siete Facebook. Ide o text z rannej fázy výskumného projektu, ktorým chcem prispieť k odbornej debate o tom, či tzv. nové médiá naozaj výrazne zvyšujú potenciál a otvárajú priestor pre občianske konanie. Občiansku participáciu chápem ako fenomén s mnohorakými prejavmi, ktorý prekračuje rámec politickej participácie. Zaujímajú ma miera, formy a motivácie participácie, ako aj vzťah medzi participáciou a identifikovaním sa so špecifickými sociálnymi kategóriami. Analyzovaný empirický materiál zahŕňa kvalitatívne interview so slovenskými používateľkami a používateľmi tejto služby (N=60), ako aj špecifické multimediálne a interaktívne texty, ktoré neustále vytvárajú a pretvárajú jednotlivci aj skupiny využívajúce túto webstránku.

Klíčová slova: občianska participácia, nové médiá, Facebook, kvalitatívne interview, analýza textu

In the following text I describe examples of civic participation in a particular social environment – in the virtual environment of the Social Networking Site Facebook. The text is from an early phase of a research project. Through this project I want to contribute to the debate whether the so called new media really increase the potential and open new spaces for civic acts. I understand the civic participation as a phenomenon with different manifestations, going far beyond the frame of political participation. I am interested in the extent and forms of as well as the motivations for civic participation, and also in the relationships between participation and identifications with specific social categories. The analyzed empirical material includes qualitative interviews with Slovak users of the website (N=60) and specific multimedia and interactive texts constantly re-created by the individuals and groups using the website.

Keywords: civic participation, new media, Facebook, qualitative interview, text analysis

---

Pracovná spokojnosť a psychická odolnosť vo vybraných skupinách pomáhajúcich pracovníkov

Job satisfaction and psychological resilience in selected groups of helping professions

Marta Popelková¹, Eva Kubíková¹

¹Katedra psychologických vied FSVaZ UKF v Nitře

mpopelkova@ukf.sk

Cieľom výskumu je skúmanie vzťahu medzi pracovnou spokojnosťou a psychickou odolnosťou, reprezentovanou koncepciou zmyslu pre integritu ako osobnostnou charakteristikou odolnosti voči záťaži. Zameriavame sa tiež na analýzu pracovnej spokojnosti a spokojnosťou s jednotlivými aspektami práce vo vybraných pomáhajúcich profesiách (sociálni pracovníci, psychológovia, zdravotné sestry).

Kľúčová slova: Zmysel pre integritu. Pracovná spokojnosť. Aspekty pracovnej spokojnosti. Pomáhajúce profesie

The aim of the research is to investigate the relationship between job satisfaction and psychological resilience represented by the „sense of coherence” concept, which is viewed as a personal characteristic related to resilience to stress. We focus on the job satisfaction analysis and satisfaction with individual aspects of work in selected helping professions (social workers, psychologists and nurses).

Keywords: Sense of coherence. Job satisfaction. Aspects of a job satisfaction. Helping professions.

Postoje ľudí v strednom veku k procesom starnutia vo vzťahu k miere ich sebakontroly a starostlivosti o seba

The attitudes of middle-aged people towards aging in relation to their level of self-control and level of self-care

Beáta Ráczová¹, Lucia Klassová¹

¹Katedra psychológie FF UPJŠv Košiciach

beata.raczova@gmail.com

Prezentovaná štúdia je pokračovaním výskumu týkajúceho sa analýzy postojov strednej generácie k procesom starnutia vo vzťahu k miere sebakontroly a celkovej životnej spokojnosti. V aktuálnom, nadväzujúcom výskume, bolo našim cieľom zistiť vzťah medzi pozitívnym a negatívnym postojom ku starnutiu v strednom veku a mierou starostlivosti o seba a sebakontrolou, pričom halvným cieľom nášho výskumného smerovania je odhaľovanie psychosociálnych faktorov v procese prípravy na starnutie. Vzorku tvorilo 121 (39 mužov a 82 žien) a respondentov/tiek vo vekovom rozpätí 40 - 50 rokov. Vo výskume boli použité 3 metodiky: *RAQ* (Gething, 1994, Škála zaznamenávajúca postoje k procesom starnutia), *Škála sebakontroly* (Tangney,

Baumeister, Boone, 2004) a výskumný *dotazník* monitorujúci *mieru starostlivosti* o seba. Pri analýze bola použitá korelačná analýza, jednovchodová analýza rozptylu a deskriptívna štatistika. Výsledky potvrdili existenciu diferencovaných postojov k starnutiu, pričom nás zaujímalo či respondenti s negatívnym postojom vykazujú nižšiu mieru sebakontroly a v súvislosti s tým aj nižšiu mieru starostlivosti o seba a naopak respondenti s pozitívnym postojom vykazujú vyššiu mieru sebakontroly a vyššiu mieru starostlivosti - čo analýza potvrdila. Výsledky odhalili strednú mieru vzťahu medzi sebakontrolou a starostlivosťou o seba. Rodové rozdiely sa preukázali len v starostlivosti o seba.

Klíčová slova: stredný vek, starnutie, sebakontrola, starostlivosť o seba

The presented study is linked with the previous research focused on the analysis of attitudes of middle-aged people towards aging in relation to their level of self-control and life satisfaction. In the current research our goal was to find out the relation between positive and negative attitudes to aging in middle age and the level of self-care and self-control, while the main goal of our research is to reveal the psychosocial factors in process of preparation for aging. The sample consisted of 121 respondents (82 women and 39 men) between 40 and 50 years of age. In the research there were used three methodologies: *RAQ* (Gething, 1994, Scale tracing attitudes to processes of aging), *Scale of self-control* (Tangney, Baumeister, Boone, 2004) and *Research questionnaire* monitoring the *level of self-care*. Analysis consisted of correlation analysis, one-way dispersion analysis and descriptive analysis. The results supported the existence of differentiated attitudes to aging, whereby we were interested whether respondents with negative attitude to aging show lower level of self-control and in respect of this also lower level of self-care and, on contrary respondents with positive attitude show higher level of self-control as well as self-care, what was confirmed by the analysis. The results revealed medium level of the relation between self-control and self-care. Generic differences proved true only in self-care.

Keywords: middle age, aging, self-control, self-care

Perceptions of illness and beliefs about pain control among chronically ill patients

Jarosław Sak¹, Michał Wiechetek², Marek Jarosz², Jakub Pawlikowski¹

¹Department of Ethics and Human Philosophy, Medical University of Lublin, Poland,

²Department of Social Psychology and Psychology of Religion, The John Paul II Catholic University of Lublin, Poland

jareksak@tlen.pl

The aim of the study was to define the relationships between perceptions of illness and beliefs about pain control in the group of chronically ill patients. The examined group (N=135) consisted of 74 women and 61 men. All respondents were

treated in hospital for chronic disease. The average age of respondents came to $M=57,25$ ($SD= 14,80$). It was used The Multidimensional Essence of Disease and Illness Scale (MEDIS) by J. Sak and The Beliefs about Pain Control Questionnaire (BPCQ) by S. Skevington in the Polish adaptation by Z. Juczyński. The MEDIS scale factors describe: self-realization constraints, mental dysfunction, physical dysfunction, infection and social withdrawal. The scale includes 28 items about "to be illness". Three different clusters of patients – differentiating with regard to the beliefs about pain control – were distinguished due to using the k-means clustering. A one-way analysis of variance (one-way ANOVA) was used to evaluate the existence of statistically significant differences. The difference among distinguished clusters of beliefs about pain control exists with regard to these factors of MEDIS: self-realization constraints ($F=4.70$; $p=0.01$), mental dysfunction ($F=3.44$, $p = 0.04$) and physical dysfunction ($F=3.10$, $p=0.05$).

Keywords: perceptions of illness, health psychology, pain control, patients

---

Vztah mezi temperamentovou dimenzí Harm avoidance a charakterovými přednostmi zvědavost a odvaha

Relation between temperament dimension Harm Avoidance and character strengths Curiosity and Courage

Alena Slezáčková¹, Františka Lukáčová¹

¹Psychologický ústav Filozofické fakulty MU

Alena.Slezackova@phil.muni.cz

Téma silných stránek charakteru patří mezi aktuální témata současného výzkumu v oblasti pozitivní psychologie. Cílem této studie bylo analyzovat souvislosti a vztahy mezi temperamentovými dimenzemi, subjektivní mírou depresivity a vybranými charakterovými přednostmi zvědavosti a odvahy. Výzkumný soubor tvořilo 97 respondentů, použitými metodami byly TCI-r (Temperament and Character Inventory), Škála zvědavosti CEI-II (Curiosity and Exploration Inventory) a dotazník na měření míry odvahy vytrvalosti Grit Scale. Výsledky naznačují souvislosti mezi temperamentovými dimenzemi Harm avoidance a zvědavostí ($r=-0,63$) a mezi mírou sebedirektivity a zvědavosti ($r=0,309$) i odvahy ($r =0,628$). Z další podrobnější analýzy dat vyplývají zajímavé možnosti směru dalšího výzkumu i aplikace v klinické praxi.

Klíčová slova: silné stránky charakteru, temperament, pozitivní psychologie

The topic of character strengths and virtues belong to the hot topics of current research in positive psychology. The aim of the study was to analyze the correlation rate between subjective level of depressiveness and character strength of Curiosity and virtue of Courage and ascertain whether these constructs covariate together. The research has been carried out on a sample of 97 respondents tested in TCI-r (Temperament and Character Inventory), CEI-II (Curiosity and Exploration Inventory) and in Grit Scale. The results show a significant relation between Harm Avoidance and Curiosity ($r = - 0,63$). Statistically significant correlation were found also between Curiosity and dimensions Novelty Seeking, Persistence and between character strengths of Courage and Novelty

Seeking, Persistence and Self Directedness. No significant relation was found between the scores in Harm Avoidance and Grit Scale. The purpose of the article is to get closer to the signification of given character strengths in experience and behavior.

Keywords: Character strengths, temperament, positive psychology

---

Výskyt prokrastinace mezi českými a slovenskými studenty a absolventy

The Incidence of Procrastination among Czech and Slovak Students and Graduates

Andrea Sliviaková¹, Helena Klimusová¹

¹*Psychologický ústav FF MU v Brně*

slivienka@seznam.cz

Prokrastinace je definována jako iracionální, zároveň však záměrné odkládání plánované činnosti na později. Obvykle je považována za dysfunkční a relativně stabilní osobnostní rys. Je proto namístě se domnívat, že by se výskyt prokrastinace mezi studenty na jedné straně a mezi absolventy na straně druhé, neměl výrazně lišit. Mnozí autoři však uvádějí zvýšený výskyt prokrastinace u studentů, oproti zbytku populace (např. Steel, 2007). Cílem předkládané studie je proto prověřit, jaký je výskyt prokrastinace mezi českými studenty středních škol, vysokých škol (pouze denní studium) a absolventy středních nebo vysokých škol. Výsledky pomohou lepšímu pochopení problematiky a mohou být cenným zdrojem informací pro poradenskou oblast specializovanou přímo na prokrastinaci, jež se začíná objevovat i u nás. 1081 participantů vyplnilo General Procrastination Scale (Lay, 1986). Poster ukazuje výsledky, závěry a implikace.

Klíčová slova: prokrastinace, akademická prokrastinace, studentská populace

Procrastination is defined as an irrational but at the same time intentional postponement of a planned action. It is mostly considered a dysfunctional and relatively stable personality trait. According to several authors, the incidence of procrastination is higher among students. Still, there is lack of research focused on the comparison of the tendency to postpone among student and non-student population. Aim of the presented study is to assess the incidence of procrastination among Czech and Slovak high school and university students and graduates. 1081 participants filled out the General Procrastination Scale (Lay, 1986). The poster shows results and conclusions.

Keywords: procrastination, academic procrastination, student population

---

Antisociální chování adolescentů a jeho vztah k dimenzím pětifaktorového modelu osobnosti

Antisocial behavior of adolescents and its relationships to dimensions of Five-factor model of personality

Veronika Sobotková¹, Marek Blatný¹, Martin Jelínek¹

¹Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.

veronika@psu.cas.cz

Antisociální chování patří k základním typům rizikového chování v adolescenci. Výskyt, závažnost a typické projevy jsou řešeny zejména ve vztahu k demografickým proměnným – věku, pohlaví, velikosti místa bydliště. Poměrně málo studií je věnováno vztahu mezi antisociálním chováním a osobnostními rysy. Přitom ve střední a pozdní adolescenci (od 14 let výše) jsou již osobnostní rysy značně ustáleny. V předkládané studii jsme se proto zaměřili na vztah mezi dimenzemiětifaktorového modelu osobnosti a antisociálním chováním. Výzkum jsme provedli se souborem středoškolských studentů (N = 108, 51% dívek). Pro zjištění míry a projevů antisociálního chování jsme použili Škálu antisociálního chování z dotazníku SAHA (Social And Health Assessment), rysy osobnosti jsme zjišťovali dotazníkem NEO-FFI. Analýzy jsme provedli zvlášť pro dívky a chlapce. U dívek i chlapců je antisociální chování shodně spojeno s rysem svědomitosti: nízká míra svědomitosti souvisí u chlapců i dívek s majetkovými delikty, u chlapců navíc s problémovým chováním (porušování norem). Další rysy mají u chlapců a dívek odlišné souvislosti s antisociálním chováním. U chlapců jsme našli významný vztah mezi extroverzí a problémovým chováním (porušování norem) a kázeňskými opatřeními (napomenutí, důtky). U dívek jsme našli průkazný vztah mezi nízkou mírou přívětivosti a násilným chováním a majetkovými delikty. U dívek navíc násilné chování souvisí s otevřeností novým zkušenostem. Výsledky podporují hypotézu o odlišné etiologii antisociálního chování u chlapců a dívek.

Klíčová slova: antisociální chování, osobnost, gender

Antisocial behavior is one of the essential types of risk behaviors in adolescence. The incidence, seriousness, and typical symptoms are solved in particular in relation to demographic variables - age, sex, size of place of residence. Relatively few studies deal with the relationship between antisocial behavior and personality traits. However, in the middle and late adolescence (from 14 years and older) personality traits are already very stable. In this study, we focused on the relationship between the Big Five dimensions and antisocial behavior. Research was conducted with a sample of high school students (N = 108, 51% girls). We used antisocial behavior scale from the SAHA questionnaire (Social and Health Assessment) to investigate the extent and manifestations of antisocial behavior, for personality traits we used the NEO-FFI questionnaire. Analyses were made separately for girls and boys. For both genders, antisocial behavior is consistently associated with Conscientiousness: a low level of Conscientiousness is linked with property offences in both genders, in addition, boys with conduct problems. Another Big 5 factors have different connections with antisocial behavior for boys and girls. In boys we found a significant relationship between Extraversion and conduct problems and disciplinary measures (warning, reprimand). In girls, we found significant relationships

between low levels of Agreeableness and violent behavior and property offences. In addition, girls violent behavior is associated with Openness to experience. The results support the hypothesis of a different aetiology of antisocial behavior in boys and girls.

Keywords: antisocial behavior, personality, gender

Psychofyziologické koreláty vo vzťahu so stupňami aktivácie, kognitívnym výkonom a osobnostnými premennými

Psychophysiological correlates in relation to the levels of activation, cognitive performance and personality variables

Petra Soláriková¹, Igor Brezina¹

¹Katedra psychológie FF UK v Bratislavě

brezina@fphil.uniba.sk

V prezentovanom príspevku ponúkame krátky prehľad našich doterajších realizovaných interdisciplinárnych experimentov (spolupráca s Katedrou mikroelektroniky STU), naväzujúc na štúdiu, ktorej cieľom je predložiť interfunkčný pohľad na výsledky meraní psychofyziologických premenných, ako sú vodivosť kože, lokálna teplota kože, srdcová frekvencia, termokamerou sledované zmeny teploty tela pri rôznych stupňoch telesnej aktivácie, - a to od od relaxovaného stavu, až po vysokú úroveň distrakčného stresu. Výsledky experimentu sú realizované v novovybudovanom laboratóriu katedry s modernou psychofyziologickou inštrumentálnou technikou. Zamerali sme sa aj na analýzu súvislosti medzi kognitívnym výkonom, v rámci ktorého sme sa orientovali na distribúciu pozornosti a krátkodobú pamäť, vo vzťahu s viacerými osobnostnými črtami a situačnými premennými ako hlad, spánok a aktuálne naladenie.

Klíčovú slova: psychofyziologické ukazovatele, kognitívny výkon, stres, osobnostné premenné

This article provides a brief overview of our previous experiments conducted interdisciplinary (cooperation with the Department of Microelectronics Slovak Technical University), referring to the study, which aims to produce interfunctional look at the results of measurements of psycho-physiological variables such as conductivity of the skin, local skin temperature, heart rate, changes body temperature at various levels of activation monitoring by thermal camera - from the relaxing state to a high level of distraction stress. Results of the experiment is carried into the new modern laboratory equipped psychophysiological instrumental technique. We focused on analyzing the relationship between cognitive performance, in which we focused on the divided attention and short-term memory in relation to several personality characteristics and situational variables such as hunger, sleep, and the current feeling. The present work is supported by project VEGA 10/025/00.

Keywords: psychophysiological indicators, cognitive performance, stress, personality variables

Prezentovaná práca je podporená projektom VEGA 10/025/00.

Citová vazba a problémové chování v rané adolescenci

Attachment and problem behavior in early adolescence

Zuzana Štefánková¹, Petr Macek²

¹*Katedra pedagogiky a psychologie PF JCU v Českých Budějovicích,*

²*Katedra psychologie FSS MU v Brně*

stef@pf.jcu.cz

Cílem příspěvku je prezentovat některé z výsledků výzkumu souvislostí mezi aspekty reprezentace citové vazby (reprezentace podpory matky a otce, strategie chování v zátěži), seberegulací (ego-flexibilita a ego-kontrola) a problémovým chováním v rané adolescenci. Studie vychází z následujícího předpokladu: Jistá organizace citové vazby představuje efektivní model emocionální regulace v zátěži a nejisté typy citové vazby jsou neefektivními vzorci regulace emocí. Tímto způsobem vazební zkušeností ovlivňují vývojovou adaptaci jedince (Zimmermann, 2002). Naše zjištění se shodují s výsledky publikovaných studií. Adolescenti s méně podporujícími rodiči jsou méně odolní (ego-flexibilní), impulzivnější a mají více problémů v chování. Adolescenti s diagnostikovanými poruchami chování mají méně podporující rodiče, v situacích zátěže se na rodiče méně obracují a chovají se převážně vyhýbavě. Dále jsou méně ego-flexibilní a impulzivnější než adolescenti bez diagnostikované poruchy chování. Nejvýznamnějšími prediktory problémového chování v rané adolescenci jsou regulační osobnostní dimenze: ego-flexibilita a ego-kontrola.

Klíčová slova: reprezentace podpory matky a otce, vztahová orientace strategií chování v zátěži, ego-flexibilita, ego-kontrola, problémové chování

This paper aims to present some results of research on the links between aspects of attachment representations (representations of support mothers and fathers, coping strategies in distress), self (ego resilience and ego control) and problem behaviour in early adolescence. The study is based on the following premise: Secure attachment organization is an effective model of emotional regulation in distress and insecure attachment types are ineffective patterns of emotion regulation. In this way early attachment experiences influence individual adaptation (Zimmermann, 2002). Our findings are consistent with the results of published studies. Adolescents with less supporting parents are less resistant (ego-resilient), impulsive and have more behavioural problems. Adolescents with conduct disorders have less supporting parents and use more avoidant coping strategies in distress than adolescents without behaviour disorder. Furthermore they are less ego-resilient and more impulsive than adolescents without behaviour disorder. Ego resilience and ego control are important predictors of problem behaviour in early adolescence are

Keywords: mother's support representation; father's support representation, relational orientation of behavioural strategies in distress, ego resilience, ego control, problem behaviour

---

Věkové a genderové rozdíly v sebehodnocení a jeho vlivu na zvládnání zátěže v období adolescence

Influence of self-esteem on coping in adolescents: age and gender differences

Pavel Tůma¹, Katarína Millová¹, Čeněk Šašinka¹, Mojmir Tyrlík¹, Markéta Jankovská²

¹*Psychologický ústav FF MU v Brně,*

²*Katedra psychologie FSS MU v Brně*

pavel.tuma@mail.muni.cz

Studie se zabývá vlivem sebehodnocení na zvládnání zátěže u adolescentů s ohledem na věkové a genderové rozdíly. Soubor tvořilo 411 adolescentů ve věku 12 – 19 let. Mladší skupina (12 – 15 let) se sestávala z 245 žáků (M=130; Ž=115) 8. a 9. tříd ZŠ nebo nižších tříd víceletých gymnázií. Skupinu starších adolescentů (16 – 19 let) tvořilo 166 studentů (M=57; Ž=109) 2. až 4. ročníků středních škol. Pomocí dotazníku Brief COPE (Carver, 1997) jsme zjišťovali volbu strategií zvládnání a škálou SLCS-R (Tafarodi a Swann, 2001) pak sebehodnocení. Analýza ukázala, že mladší adolescenti významně častěji volili strategii popření než jejich starší kolegové. A naopak, skupina starších adolescentů častěji volila jako obvyklý způsob zvládnání humor. Nejčastějším sebehodnocením byl u mladších dospívajících pocit sebe-inkompetence a sebe-odmítnutí. Z pohledu genderového se jako významné ukázalo častější využívání emocionální a instrumentální opory u dívek a humoru u chlapců. Vliv sebehodnocení na výběr copingové strategie se jako významný ukázal u pocitu sebe-kompetence, který pozitivně koreloval s adaptivními strategiemi a negativně s maladaptivními. Pociť sebe-inkompetence pak vykazoval kladný vztah s volbou neadaptivních strategií. Věk hrál významnou roli ve vztahu sebehodnocení a výběru strategií zvládnání jen u neadaptivního copingu. Výsledky ukazují dynamické změny v copingu a sebehodnocení v období adolescence.

Klíčová slova: zvládnání zátěže, sebehodnocení, adolescence

The study deals with age and gender differences in usage of coping strategies and self-esteem in adolescence. Sample consists of 411 adolescents aged 12 – 19 years. Participants were divided in younger (pupils 12-15 years; N=245; F=115; M=130) and older (students 16-19 years; N=166; F=109; M=57) group. Brief COPE (Carver, 1997) was used to identify coping strategies and SLCS-R (Tafarodi a Swann, 2001) scale to identify self-esteem. Between-subject test showed that younger adolescents used more often denial. Older chose more often humor for coping. In younger group were more frequent feelings of self-incompetence and self-rejection. Gender differences show, girls used more emotional and instrumental support. Boys chose more often humor. Correlation and regression analysis showed that the self-competence is positively related to adaptive strategies and negatively related to maladaptive strategies. Self-incompetence was positively associated with maladaptive coping. Age was important in the relationship between self-esteem and coping especially in maladaptive strategies. The results show the dynamic changes in coping and self-esteem during adolescence.

Keywords: coping, self-esteem, adolescence

Psychosémiotický přístup k analýze příběhů

The psychosemiotic approach to the analysis of the story

Tomáš Urbánek¹

¹*Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.*

tour@psu.cas.cz

Metody a přístupy literární vědy lze použít také při analýze neliterárních textů – např. příběhů evokovaných pomocí tabulí Tématického apercepčního testu. Prezentovaný přístup analýzy příběhů vychází z metod textové sémiotiky A. J. Greimase. Na datech/příbězích vytvořených adolescentní dívkou jsou ilustrovány postupy analýzy, které spočívají v analýze diskursivní, narativní a hlubinné úrovně textu z paradigmatického a syntagmatického hlediska.

Klíčová slova: psychosémiotika, Tématický apercepční test, analýza textu

Methods and approaches of literary theory can also be used in the analysis of non-literary texts – such as stories evoked by pictures of the Thematic Apperception Test. The presented approach of the analysis is based on the methods of textual semiotics by A. J. Greimas. The procedures and results of the analysis are illustrated by means of the data/stories of an adolescent girl. The analysis is conducted at the discourse, narrative and deep levels of the text, and from the syntagmatic and paradigmatic viewpoints.

Keywords: psychosemiotics, Thematic Apperception Test, text analysis

---

Emócie v kontexte agresívneho správania a sebakontroly v konfliktných situáciách

Emotions in context of aggressive behavior and self-control in conflict situations

Katarína Vasková¹, Ladislav Lováš¹

¹*Katedra psychológie FF UPJŠ v Košiciach*

katarina.vaskova@gmail.com

Konfliktné situácie a situácie zrady nie sú pre ľudí zriedkavou skúsenosťou. V kontexte širšie koncipovaného výskumu vychádzajúceho z Richetinovej, Richardsnovej a Boykina (2011) a ich rozšírenia teórie plánovaného správania (Theory of Planned Behavior) aplikovaného na agresívne správanie bol analyzovaný vzťah medzi očakávanými prežívanými emóciami a behaviorálnym zámerom v prípade verbálnej agresie v konfliktoch. Zisťovali sme pritom očakávané emócie aj v prípade vykonanej agresie, aj v prípade, kedy došlo k upusteniu od takéhoto konania. Analyzovaný bol tiež výskyt pozitívnych a negatívnych emócií u skupiny ľudí, ktorí prejavili tendenciu správať

sa agresívne a u ľudí, ktorí prejavili tendenciu upustiť od toho. Výsledky sú interpretované z hľadiska sebakontroly.

Klíčová slova: očakávané emócie, konflikt, agresia, sebakontrola

Conflict situations and situations of guile are not rare in our everyday life. In context of broadly conceived study, inspired by Richetin's and Richardson's (2011) extension of Theory of Planned Behavior, the relationship between anticipated emotions and behavioral intention is analyzed in the conflict situation. The main purpose is to ascertain anticipated emotions in the case of performed and non performed aggression. The occurrence of positive and negative emotions between people with high and low tendency to aggression is discussed too. Results are interpreted in consideration with self-control.

Keywords: anticipated emotions, conflict, aggression, self-control

---

Rozhodování v etických otázkách v psychoterapii

Decision making on ethical issues in psychotherapy

Hikmet Vavrečková Salihová¹

¹*Psychologický ústav FF MU v Brně*

128268@mail.muni.cz

Příspěvek se zabývá problematickým rozhodováním v eticky sporných otázkách a problémech v psychoterapii. Poskytuje několik užitečných postupů, kroků, které mohou při rozhodování pomoci. Tyto postupy mohou pomoci zejména k určení důležitých aspektů situace, ke zvážení pozitivních a negativních důsledků ve věcech, v nichž hledáme odpověď a k objevení lepších a vhodnějších přístupů. Dále se zabývá právními otázkami vyskytujícími se v procesu rozhodování. Poskytuje doporučené postupy a limity v souladu s právním řádem ČR. V příspěvku se z právní stránky řeší zejména povinnost mlčenlivosti, informovaný souhlas, vedení zdravotnické dokumentace. Dále se zabývá tím, jaké případy spadají pod oznamovací povinnost.

Klíčová slova: etika, psychoterapie, rozhodování, právo

The paper deals with decision-making in ethically problematic issues in psychotherapy. It provides several useful procedures, steps that can be helpful in decision making. These procedures can help to identify important aspects of the situation, to consider the positive and negative consequences of the therapeutic dialogue and to discover better and more appropriate approaches. It also deals with legal issues occurring in the decision making process. It offers best guidelines and hints in accordance with the laws of the CR. The paper addresses the legal aspects of the confidentiality obligation, informed consent and medical records storage. It also discuss the problems with the reporting obligation.

Keywords: ethics, psychotherapy, decision making, law

Situačný kontext a vnímanie klamstva v online prostredí

Situational context and deception perception in online setting

Martina Vicianová¹

¹*Katedra pedagogických štúdií FHV ŽU v Žiline*

martina.vicianova@fpv.uniza.sk

V rámci tejto práce sme sa zamerali na vplyv rôznych situačných kontextov (internet, rodičia, deti, lekár) a motívov (zisk, nevedomosť, altruizmus), na vnímanie zámernosti, bežnosti, neprimeranosti a bezohľadnosti klamstva. Zisťovali sme tiež existenciu vzťahu medzi situačným kontextom a motívom danej situácie v súvislosti s klamstvom. Na zisťovanie týchto cieľov sme použili nami vytvorený dotazník. Výskumnú vzorku tvorilo $n=209$ respondentov, pričom ich priemerný vek bol 24 rokov. Výsledky nás nám ukázali existenciu súvislostí medzi klamstvom a uvedenými situačnými kontextami. Zaujímavým zistením sa nám zdá fakt, že v prostredí internetu klamstvo zo zisku nie je vnímané ako zámerné, čo môže súvisieť s celkovým vnímaním internetu, ako prostredia, kde je klamstvo bežným javom.

Klíčovú slova: klamstvo, internet, situačný kontext, motív

In this article we focused on exploring an association between situational context (internet, parents, children, doctor) and motives (profit, ignorance, altruism), and perception of deception, intentionality, normality, inadequacy and ruthlessness. We also explored a relationship between situational context and the incentive of the given situation in the terms of deception. To investigate the aims we used a questionnaire designed specifically by the authors. Research sample consisted of 209 respondents with average age of 24 years. Results showed the presence of the association between deception and given situational contexts. One of the most interesting outcomes is the fact that profitable deception in the internet setting is perceived as a non-intentional which might be related to the overall perception of the internet as a setting where deception is a common phenomenon.

Keywords: deception, internet, situational context, motives

Inovativní položky v testování prostorové představivosti

Innovative items in spatial reasoning testing

Dalibor Vobořil¹, Petr Květon¹, Martin Jelínek¹

¹*Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.*

vobo@psu.cas.cz

V současné době se při testování prostorové představivosti využívá nejčastěji testů typu tužka/papír, případně počítačových forem těchto testů obsahujících v zásadě nemodifikované původní položky. Ačkoli přímý převod testů do počítačové podoby umožňuje komfortnější užití testu (ve smyslu administrace a vyhodnocení), nevyužívá

naplno potenciál počítačové technologie. Tento potenciál využívají tzv. inovativní položky, které jsou založeny na multimediálních možnostech výpočetní techniky. Cílem příspěvku je představit variace základních typů položek určených k testování schopnosti prostorové představivosti v jejich inovativní podobě. K vybraným typům klasických položek bude představen jejich inovativní návrh a diskutovány možnosti, které inovativní položky nabízejí.

Klíčová slova: prostorová představivost, test, inovativní položky

The ability of spatial reasoning is mostly assessed using traditional paper and pencil tests or using computerized adaptations of these tests using basically unmodified original test items. Although direct transfer into the computerized version brings benefits both to the tester and the test-taker, the full spectrum of computer technology potentials remains unused. This potential use so called innovative items which are based on multi-medial capabilities of modern computers. The aim of this study is to present variations of basic types of spatial reasoning items in an innovative way. Principles of these variations and their advantages for psychological testing will be discussed.

Keywords: spatial reasoning, test, innovative items

Types and dimensions of social identity and the level of life satisfaction

Michał Wiechetek¹, Marek Jarosz¹, Jarosław Sak², Jakub Pawlikowski²

¹Department of Social Psychology and Psychology of Religion, The John Paul II Catholic University of Lublin, Poland

²Department of Ethics and Human Philosophy, Medical University of Lublin, Poland

xmj@wp.pl

In 2004, Poland became a formal member of the European Union. This accession caused a number of socio-economic changes. Additionally it probably influenced the activation of another type of identity that is associated with the membership in the European structures. As a result, this type of identity can influence the perceived level of life satisfaction. The aim of the research is to determine how different types (Pole, Catholic, European) and dimensions of social identity (centrality, intra-group affects, intra-group relationships) can be connected to the level of life satisfaction. The study was conducted on a group of 151 people (52.3% women) aged from 18 to 33 years ($M = 21.81$, $SD = 2.11$). The Social Identity Scale (Cameron, 2004) and the Satisfaction with Life Scale - SWLS (Diener, Emmons, Larson, & Griffin, 1985) were used. The results show that life satisfaction is positively associated with all dimensions of national identity. In addition, life satisfaction correlates with an emotional affiliation to a group of Catholics. Interestingly, there was a negative relationship of global life satisfaction and the emotional identification with a group of Europeans. Ryff's model of psychological well-being indicates that life satisfaction is determined not only by many individual

factors but also by social ones. Social functioning also plays an important role. Variables such as social relations, friendship, love and close contact with others also shape the level of life satisfaction.

Keywords: identity, life satisfaction

Test studijních předpokladů a jeho hodnocení uchazeči o studium na MU

Learning potential test and its evaluation by applicants for studies at MU

Jiří Žoudlík¹, Helena Klimusová¹

¹Psychologický ústav FF MU v Brně

jiri.zoudlik@phil.muni.cz

Od roku 2008 využívá Masarykova univerzita elektronický dotazník, který je určen zejména pro zjištění zpětné vazby k Testu studijních předpokladů (dále TSP) od uchazečů o studium, kteří test vykonali. Dotazník je uchazečům zpřístupněn prostřednictvím jejich e-příhlášky poté, co TSP proběhne a uchazečům je sdělen jejich výsledek. Dotazník kromě zpětné vazby k TSP dále zjišťuje, zda se uchazeči hlásí také na jinou vysokou školu, a pokud ano, na jakém místě v jejich preferenci je Masarykova univerzita a co ovlivňuje jejich volbu. Předkládaný poster stručně shrnuje výsledky získané pomocí tohoto dotazníku během tří let jeho používání. Uvádí například, jak je TSP uchazeči vnímán jako celek, jaké jeho části jsou uchazeči hodnoceny jako obtížnější nebo naopak snadnější, jak uchazeči hodnotí kvalitu zpracování testu apod. Dále prezentuje výsledky zjištěné při porovnání hodnocení TSP uchazeči v roce 2010 s jejich výsledkem v tomto testu.

Klíčová slova: přijímací zkoušky, Test studijních předpokladů (TSP), hodnocení TSP, Masarykova univerzita

Since 2008 Masaryk University uses electronic questionnaire for getting feedback for the Learning potential test (TSP) from applicants who filled in the test. The questionnaire is made accessible through their online application form shortly after they go through the test and find out their results. The questionnaire also finds out whether Masaryk University is their only choice and if not, then which other university they choose and what influences their choice. This poster briefly summarizes results from three years of using this method. It shows how TSP is perceived as a whole and which particular parts are considered the most difficult and which are the easiest, how applicant evaluate quality of processing TSP and so on. Furthermore it presents results found out during comparison of TSP evaluation by applicants in 2010 and their results in this test.

Keywords: admission exams, the Learning Potential Test (TSP), evaluation of TSP, Masaryk University

Vážení a milí kolegové a kolegyně,

letošní konference Sociální procesy a osobnost 2011 nesla název *Člověk na cestě životem: Křižovatky a mosty*. Celkem zaznělo 44 přednášek a v posterové sekci bylo prezentováno na 42 výzkumů. Konference byla tematicky rozdělena do 9 okruhů, zahrnujících rozsáhlé množství témat, a posterové sekce. Nově byla do programu konference zařazena Debata u kulatého stolu na téma: *Doktorské studium v Čechách, na Slovensku a jinde: rozdíly a souvislosti*. Proběhla také komisi hodnocená soutěž o nejlepší poster. Bylo nám potěšením se na přípravě tohoto sborníku abstrakt podílet. Doufáme, že konference naplnila vaše očekávání, poskytla vám nové náměty a myšlenky pro vaši další práci. Přispěla k tomu jistě i magická atmosféra krásného města Kroměříž a netradiční prostředí léčebny.

Přejeme Vám další úspěšný rok a těšíme se brzy na *viděnou*,
za realizační tým,

Markéta Kukaňová

Michal Čerňák

Kateřina Bartošová

JMENNÝ REJSTŘÍK:

B

Babinčák	48, 64
Bačíková	49
Bačová	10
Bartošová	52
Baumgartner	18
Bažantová	40
Benka	50, 60, 69
Birknerová	51
Blatný	11, 37, 52, 66, 76
Bobáková	53
Borovanská	43
Brezina	77
Březinová	53
Burešová	42

C

Cviková	28
---------------	----

Č

Čarná	49
Čechová	46
Čemová	45

D

Dosedlová	36
-----------------	----

F

Fedáková	54
Flešková	12
Frankovský	51

G

Gajdošová	60, 69
Gálová	32
Gašparíková	55
Gillernová	44

H

Haviger	20, 31
Havigerová	20, 31
Hrubá	42
Hřebíčková	22, 61
Humpolíček	70

J

Jankovská	43, 56, 67, 79
Janovská	57
Jarosz	73, 83
Jelínek	37, 52, 58, 58, 66, 76, 82
Ježková	33

K

Kaliská	19
Kapusta	40
Karaffová	18
Kebza	36
Kepák	11, 52
Klassová	72
Klimenková	33
Klimusová	36, 58, 75, 84
Konrádová	59
Kopuničová	60, 69
Kouřilová Jana	39
Kouřilová Sylvie	61
Kováčová Holevová	62
Krelová	34

Kubíková	72
Kučera	20
Kuklišová	63
Květon	58, 58, 82

L

Langoš	64
Leix	23
Lovaš	14, 80
Ludrovská	38
Lukáčová	74

M

Macek	78
Majerová	65
Malatincová	15
Mareš	12
Mazehóová	28
Mentel	45
Mesárošová	45
Mihálik	59
Millová	37, 56, 66, 67, 79
Mlčák	15
Moskaľová	68

O

Orosová	50, 60, 69
---------------	------------

P

Paulík	35
Pawlikowski	73, 83
Peterková	70
Petrjánošová	24, 71
Poliach	12
Polťáková	29

Popelková	72
-----------------	----

R

Ráczová	72
Ruisel	9
Rymeš	27
Rymešová	27

S

Sak	73, 83
Salbot	19
Schraggeová	28
Slezáčková	37, 52, 74
Sliviaková	75
Slováčková	36
Smékal	24
Sobaňski	8
Sobotková	52, 76
Soláriková	77
Sollár	32
Stuchlíková	13
Svoboda	7
Szobiová	36, 63

Š

Šašinka	53, 56, 67, 79
Šebeňa	60, 69
Širůček	17
Šolcová	66
Štefánková	78

T

Tóthová	52
Tůma	56, 67, 79
Tyrlík	43, 56, 67, 79

U

Urbánek..... 17, 80

V

Václaviková.....25

Vaňová.....34

Vasková.....80

Vavrečková Salihová.....81

Vicianová.....82

Vidláková..... 20

Vobořil..... 58, 58, 82

Výrost..... 7

W

Wiechetek..... 73, 83

Ž

Žoudlík..... 84